

מזכרת נצח

משמחת נישואין של

הרה"ת יעקב דוד עב"ג מרת דבורה לאה שיחיז

קאטלארסקי

יום שני, ג' מרחשוון ה'תשע"ד

שיקאגא - איילינוי

ב"ה

תשורה

מזכרת נצח

משמחת נישואין של

הרה"ת יעקב דוד עב"ג מרת דבורה לאה שיחי

קאטלארסקי

יום שני, ג' מרחשוון ה'תשע"ד

שיקאגא - אילינוי

פתח דבר

בשבת והודיה להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו החתן הרה"ת יעקב דוד שיחיו עב"ג הכלה המהוללה מרת דבורה לאה שתחיו בשעה טובה ומוצלחת, ביום השני ג' ימים לחודש מרחשוון ה'תשע"ד.

הננו בזה לכבד את קרובינו ידידינו ומכירינו, אשר באו מקרוב ומרחוק ליטול חלק ולשמוח אתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, ולברך את החתן והכלה ואותנו כולנו בברכת מזל-טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות, בתשורה מיוחדת.

במדרשי חז"ל מצינו הלשון 'תשורה': בילקוט שמעוני (סימן תתלח) על תהלים מזמור פ"ז: "אזכיר רהב ובבל, אמר רבי יהודה ב"ר סימון, עתידין אומות העולם להיות מביאים דורונות למלך המשיח, ולציון יאמר איש ואיש יולד בה, הם בעצמם דורונות למלך המשיח, שנאמר תשורי מראש אמנה (שיר השירים ד' ח'), אמר רבי יהודה ב"ר סימון, למה דורון נקרא תשורה, דברנש מסתכל בה ומזמר יאי היא הנשלחה". ועוד שם במדרש תהלים (באבער) "למה נקרא שמה תשורה, שמסתכלין בה ומזמרין".

נתפשט בדורנו המנהג להעניק 'תשורה' ו'מזכרת נצח' משמחת נישואין, מיוסד על הנהגתו הקדושה של הוד כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בעת חתונת הוד כ"ק אדמו"ר זי"ע עם בתו הרבנית הצדקנית מרת חיה מושקא ע"ה, ביום הבהיר י"ד כסלו ה'תרפ"ט.

באותה חתונה היסטורית, קיבל כל משתתף העתק כתב יד קודש של הוד כ"ק אדמו"ר הזקן נ"ע. ושם בדברי ההקדמה נכתב: "לזכרון טוב .. הנני בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה המוסגרת בזה .. אשר סגולה יהי לכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר, בתוככי ידידינו אנ"ש ד' עליהם יחיו, וכל מחבבי תורה יחיו".

שער ראשון:

מועד שמחת הנישואין נקבע בהשגחה פרטית ליום ג' מרחשוון, הוא היום בו הגיע סב החתן הרה"ח הרה"ת ר' צבי יוסף קאטלארסקי ע"ה, יחד עם שמונה מידידי תמימים בשעה טובה ומוצלחת ליעד חפצם בעיר מונטריאול, בהשתדלותו האישית של כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע, אשר דאג וטיפל בהצלחתם כרחם אב על בנים. כאשר תיכף ומיד ייסדו בפקודתו הק' את סניף ישיבת 'תומכי תמימים ליובאוויטש' במקום חדש זה, ישיבת תומכי תמימים בה התחנך הסבא עוד בנעוריו בפולין, ובהמשך בליטא ביפן ובסין, ובה היה חבר הנהלה עד ליומו האחרון, בישיבת תות"ל המרכזית שע"י בית חיינו.

בפרק זה באו קורות חייו בקצרה, ובעיקר סיפור מסע התלאות וסיפור ההצלה מאירופה הבעורת דרך מדינות המזרח עד לחוף מבטחים בקנדה, בתוספת איזה מסמכים נדירים, תמונות, ואגרות קודש שזכה לקבל.

שער שני:

יום ג' מרחשוון, הוא גם יום ההולדת של סב החתן הרה"ח הרה"ת ר' שלמה שניאור זלמן קייזן ע"ה, שזכה להיות יחד עם הסבתא תבלחט"א מרת שולע שפרה שתחיו, מראשוני העוסקים במלאכת הקודש של 'שליחות' וקירוב אחב"י לתורה ומצוות, ועבודת הפצת המעיינות חוצה, כאשר נסעו להתישב בשנת ה'תשי"ג בקליוולנד - אוהיו, לאחר שיצאו בניסים גלויים מאחורי מסך הברזל.

בפרק זה באו קורות חייו בקצרה, ובעיקר כמה סיפורים מיוחדים מעבודת השליחות אליה התמסרו כל ימי חייהם, ובמהלכה זכו לראות קירובים רבים מרבינו. במדור מיוחד, באו כמה אגרות קודש שזכו הסבא והסבתא לקבל במשך השנים מרבותינו נשיאינו, ובהם הוראות והדרכות יקרות מפז במשרת השו"ב ובעבודת השליחות.

שער שלישי:

מצבת זכרון לדוד החתן, התמים הנעלה יעקב דוד קאטלארסקי ע"ה, שנקרא ע"ש זקנו הרה"ח ר' יעקב דוד ז"ל הי"ד שנספה בשואה האיומה, ואשר גם החתן דנן קרוי על שמו. התמים יעקב דוד ע"ה נקטף בדמי ימיו, לאחר התוועדות חסידותית בליל שבת קודש פרשת שמות ח"י טבת ה'תשכ"ז, והוא בן י"ט שנים בלבד.

בפרק זה יבואו כמה סיפורים ממוסכת חייו, אודות דמותו המיוחדת כפי אשר נשמר בזכרון אחדים מבני המשפחה, וכמה אלומות אור על מידת חסידותו והתקשרותו העזה לרבינו, מתוך שמחה והארת פנים מיוחדת.

שער רביעי:

אבי החתן, הרה"ח הרה"ת ר' משה יהודא קאטלארסקי שיחי', זכה בחסד חנים לשמש בקודש במוסדות המרכזיים 'מרכז לעניני חינוך' ו'מחנה ישראל'. במסגרת עבודתו, זכה וקיבל הוראות ישירות והדרכות רבות מרבינו, בקשר עם פעולותיו לטובת מערכת השליחות בכל קצווי תבל, והתמסרותו לטובת השלוחים והשלוחות שיחי, בגשם וברוח.

בפרק זה יבואו עשרה סיפורים מיוחדים, הכרוכים בפעולות או נסיעות בשליחות רבינו, וכן כתוצאה מהקשרים המיוחדים עם בעה"ב ותומכים במפעל השליחות הנאדר בקודש, שהיו בהוראת ובהדרכת רבינו, יחד עם פרסום ראשון של כתבי יד קודש ומענות קודש מרבינו הקשורים בזה.

שער המישי:

סב הכלה, הרה"ח הרה"ת ר' ישראל הלוי לאבקאווסקי שיחי', ראש ישיבת 'חובבי תורה - ליובאוויטשער ישיבה', וחבר הנהלת ישיבת תות"ל המרכזית בבית חייו, זכה בשנים תשכ"ה-תשכ"ט לכתוב ולהכין את 'שטר המכירה' למכירת חמץ עבור רבינו.

בפרק זה הבאנו צילום נדיר - בפרסום ראשון - של שטר מ'יום ה' י"ג ניסן שנת תשכ"ח, בכתבת ידו של הסבא, ובחתמת ידו הקדושה של רבינו.

בכ"מ הובא שמנהגו של רבינו היה, שהוא רושם בעצמו את היום בחודש בתאריך של שטר המכירה, ואילו בשטר זה נראה בפירוש שגם זה הוכן עבור רבינו.

ויהי רצון שיקומו במילואם ברכותיו של רבינו להחתן והכלה, וכלשונו הקוה"ט בנוסח הקבוע: "הנני בזה להביע ברכתי מזל טוב מזל טוב, ושתהי' בשעה טובה ומוצלחת, ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות", ומשמחה פרטית זו נזכה במהרה לקיום היעוד ד"שמחת עולם על ראשם", בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

משפחת הרץ
שיקאגא, אילינוי

משפחת קאטלארסקי
ברוקלין, ניו יארק

שער ראשון

בסין, ואז במונטריאול בקנדה. לאחר חתונתו התגורר בניו יורק, ושם נכנס לעבוד במשרדי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית, בה היה חבר הנהלה עד ליומו האחרון.

נלב"ע בשיבה טובה ביום שני י"א כסלו ה'תשס"ט, כשהוא בן צ"א שנים. מ"כ בבית החיים בקווינס בסמיכות לאהל הק' של רבותינו נשיאינו הק' זי"ע.

הרה"ח הרה"ת ר' צבי יוסף קאטלארסקי ע"ה, נולד בפולין בכ"ט מרחשוון ה'תרע"ח, לאביו הרה"ח ר' יעקב דוד ז"ל הי"ד, שהיה שו"ב בעיירה גלוסק הסמוכה ללובלין.

בגיל בר מצווה, נכנס ללמוד בישיבת תומכי תמימים בוורשה, וזאת הייתה תחילת התקרבותו לליובאוויטש. אחר כך למד בסניפי הישיבה באטוואצק, בוילנא, בקאבע ביפן ובשנחאי

הרה"ח הרה"ת ר' צבי יוסף קאטלארסקי ע"ה, נולד בפולין בכ"ט מרחשוון ה'תרע"ח, לאביו הרה"ח ר' יעקב דוד ז"ל הי"ד, שהיה שו"ב בעיירה גלוסק הסמוכה ללובלין.

בגיל בר מצווה, נכנס ללמוד בישיבת תומכי תמימים בוורשה, וזאת הייתה תחילת התקרבותו לליובאוויטש. ברבות השנים סיפר הסבא על קורות אותם שנים:

"דרכי הראשונה לליובאוויטש הייתה בשנת תרצ"א, בישיבת תומכי תמימים, במכונה בוורשה. הגעתי לשם אחר הבר מצווה שלי, כאשר אחי ר' בנציון המבוגר ממני, כבר למד שם קרוב לשנתיים. בנוסף לבית המדרש הגדול הז'אלי, בו למדו הבחורים המבוגרים, היו אז עוד שתי כתות לנערים צעירים.

כתה אחת תחת ניהולו של מגיד השיעור ה"ר אברהם נפתלי הירצקע גולדברג, שהיו קוראים לו 'דער וולנינער' מהעיירה ולוין שבפולין - אשר היה תלמיד חכם ולמדן גדול, כתה נוספת הייתה תחת ניהולו של רבי דוד טייבלום.

סבי והוריי היו חסידי קוצק, והרבי מקוצק עצמו המליץ לאבי להעבירני ללמוד בישיבת 'תומכי תמימים' בוורשה. ראוי לציין, כי לא רק אותי שלח הרבי מקוצק ללמוד ב'תומכי תמימים' אלא גם בחורים נוספים מחסידיו".

בשנת תרצ"ג עבר ללמוד לשנה אחת בישיבת 'חכמי לובלין' שם שהה עד לפטירתו של ראש הישיבה המפורסם הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, ובשנת תרצ"ד חזר לישיבת תו"ת בוורשה - אטוואצק שם ישב על התורה ועל העבודה. באותה שנה קבע כ"ק אדמו"ר הרי"צ את משכנו בוורשה, והוא זכה להשתתף בהתוועדויות של הרבי, ובתפילות במחיצת הרבי בבית ברחוב מוראנובסקא 6, לא הרחק ממעון הישיבה.

מיד עם פרוץ המלחמה בי"ז אלול תרצ"ט, כאשר גרמניה כבשה ב'בליץ' המפורסם את פולין, הורה כ"ק אדמו"ר הרי"צ לתלמידי הישיבה ששהתה על יד מקומו של הרבי באטוואצק, שאלו שהם אזרחי ארה"ב שיברחו לוורשה, ומשם לארה"ב. חלק מהתלמידים נסעו מיד לביתם, חלק נסעו לוורשה ושם חיו במחבוא, וקרוב לשלושים בחורים נשארו באטוואצק, עד אשר באמצע חודש כסלו ה'ת"ש, הורה רבינו לכל התלמידים להשתדל לברוח לוילנא. לסניף תו"ת בוילנא הגיע גם הסבא בחודש טבת, וכך סיפר לימים:

		רשימת חלמירי האולם		שם עירו		שמו ומשפחתו	
		מס' הנישואים		שם עירו		שמו ומשפחתו	
		ל א ו ל מ		שם עירו		שמו ומשפחתו	
חורף צ"ה	י"ז	קאלושין	36	ק"צ רצ"ד	י"ח	קאפעניץ	1) אברהם קואשא
חורף רצ"ה	י"ט	בענדין	37	חורף צ"ד	י"ח	סארגובעק	2) אלי לייטערמאן
ק"צ רצ"ד	י"ח	אסטאצק	38	חורף צ"ד	י"ז	פאטשינוב	3) אברהם סובי' סאפניצקי
חורף רצ"ג	י"ט	זעליכאו	39	חורף צ"ד	י"ז	ווארשא	4) אברהם משה געליבסער
ק"צ רצ"ד	י"ז	ראדיין	40	ק"צ רצ"ה	י"ח	לאדז	5) אליעזר יצחק שטיין
חורף רצ"ה	י"ז	גלאונע	41	ק"צ רצ"א	כ"א	בילדווי	6) ברוך פוקין
חורף רצ"ה	י"ז	לאדז	42	ק"צ רצ"ד	י"ז	ווארשא	7) דובעריש פולבאנק
ק"צ רצ"ד	י"ז	סוכעדנאו	43	חורף רצ"ב	כ"א	געראמניץ	8) זלמן מינדלין
חורף רצ"ה	י"ז	קאלושין	44	חורף רצ"א	כ"א	ווארשא	9) זלמן גורארי
חורף רצ"ג	י"ט	העלעם	45	ק"צ רצ"ה	ס"ו	ווארשא	10) זלמן אהרן בוימוצעער
חורף רצ"ה	י"ז	קשונז	46	ק"צ צ"ה	י"ח	לאדז	11) חיים ליבוש טראפס
ק"צ רצ"ה	י"ט	וואלאדעווע	47	ק"צ רצ"ד	כ"א	לובלין	12) יהושע לאדון
ק"צ רצ"ה	י"ז	דובקנא	48	חורף רצ"ה	ס"ו	פאריסוב	13) יצחק רוב ליס
חורף רצ"ה	י"ז	ווארשא	49	חורף רצ"ה	ס"ו	קראשניצא	14) יעקב זילבערמאן
ק"צ רצ"ד	י"ט	נאסביין	50	חורף רצ"ה	י"ז	וויסקא	15) יוסף סערעברעניק
ק"צ רצ"ה	י"ז	גלוסק	51	חורף רצ"ה	י"ט	וויסקא	16) יוסף סענצער
ק"צ רצ"ג	י"ז	ווארשא	52	חורף רצ"ג	י"ט	העלעם	17) יצחק הענדיל
ק"צ רצ"ג	י"ז	ווארשא	53	ק"צ רצ"ג	כ"א	פעדבראזש	18) יוסף ראדאל
העלעם	י"ז	משה בערלאנד	54	חורף רצ"ה	י"ז	פינסקוב	19) יעקב שלום שטיקאווסקי
ריק	י"ז	יעקב פאלק ונסעלד	55	ק"צ רצ"ה	ס"ו	ריקי	20) יעקב גירינקען
דריילן	י"ז	צבי פינסק	56	ק"צ רצ"ה	י"ז	ריקי	21) ישראל דוד ראזענבערג
	י"ז	פיוויל גרינער	57	ק"צ רצ"ה	י"ז	לאדז	22) יצחק קארמאן
	י"ז			ק"צ רצ"ה	י"ז	אדרימנא	23) ישראל אברהם קלארינסעלד
	י"ז			חורף רצ"ה	י"ז	ווארשא	24) יוסף קוטנער
	י"ז			ק"צ רצ"ה	כ"א	פאטשינאו	25) ליבוש אלטמאן
	י"ז			ק"צ רצ"ה	י"ז	לוקאו	26) ליב אידעלמאן
	י"ז			חורף צ"ה	י"ז	אסטאצק	27) מענדיל טענענבוים
	י"ז			חורף רצ"ה	י"ז	אסקורא	28) מאיר שלום האנווער
	י"ז			חורף צ"ה	ס"ו	לודז	29) סיבאל אורנאך
	י"ז			חורף צ"ה	י"ז	סלופיא	30) משה תרצא
	י"ז			חורף צ"ה	י"ז	וויסקא	31) משה פלינאוועניש
	י"ז			חורף רצ"ד	כ"א	קאמארא	32) מרדכי ראפעלד
	י"ז			ק"צ רצ"ד	י"ח	ראדום	33) מאיר הענדיל
	י"ז			ק"צ רצ"ג	י"ח	קינצק	34) משה אלי געליצקי
	י"ז			ק"צ רצ"ה	ס"ו	ווארשא	35) מענדיל וואקסלי

זכורני, כאשר הגעתי למחלקה, ראיתי המון חיילים רצים בבהלה וצועקים 'מלחמה'. היתה שם מהומה עצומה. הגרמנים הפציצו ללא רחם, וכל העיר בערה. כשתזרתי ליחידה שלי, גיליתי לתדהמתי שלא נשאר זכר מהמחלקה שלי! כולם נורו למוות בהפצצות, ואני ניצלתי בנס גלוי. חציתי את פולין, והגעתי לגליציה, שהיתה אז תחת שלטון רוסיה.

לאחר טלטולים רבים נפגשתי עם כמה מהבחורים שלנו שהיו בביאלסטוק, הם סיפרו כי כל הפליטים מאטוואצק נוסעים לזילנא. וילנא היתה כבר שייכת לליטא, הצטרפתי עם הבחורים

"המשכתי ללמוד בשיבה משנת תרצ"ד עד שנת תרצ"ט - כאשר גוייסתי בעל כורחי לחיל הפרשים של הצבא הפולני. במשך כל שנת תרצ"ט שירתתי באזור העיר אוסטרעהא, ליד הגבול הרוסי. כחודש לפני פרוץ המלחמה שלחו אותנו לאזור הגבול הגרמני, לא הרחק מהעיר ראדומסק. בלילה שבו פרצה המלחמה, הוצבנו בצופים והוטל עלינו לשכב כל הלילה במרחק של 4 ק"מ מהגבול. לפנות בוקר שלחו לקרוא לי: הסוס שלי נפגע בצאוורו ועלי להביאו לוותרניר.

בידי הסבא בתור "המנהל", בו הוא מבקש לרשום את ארבעת התלמידים: קרעמער לייב, האכלער שלמה, בוקיעט חיים מאיר, לעדערהענדלער שמואל משה.

כשבוע ימים לפני כן, בחג השבועות נכנסו גייסות הצבא הרוסי לליטא, וכבשו אותה בסערת המלחמה. קול השרשראות הכבדות של הטנקים נשמע בהיכל הישיבה בעת אמירת תיקון ליל שבועות. למרות היחס הידוע של הרוסים ליישיבות, לא סגרו את הישיבות לאלתר. אולם היה ברור שכאן אי אפשר יותר להישאר.

כשניצל הרבי הרי"צ מוורשה לריגא, ביום ב' טבת ת"ש, מיד החל במאמצי הצלה של הבחורים תלמידי הישיבה ששהו בוולנא לארצות הברית.

בדרם לוילנא. בלילה הראשון של חנוכה תש"א, חצינו את הגבול הרוסי והתקדמנו לעבר וילנא. היו לנו הרבה תלאות בדרך, הברחת הגבול היתה כרוכה במעצרים של משמר הגבול וחקירות מתישות, עד שלבסוף בחודש טבת הגענו. כאן בוולנא נכנסתי מיד ללמוד בישיבת תומכי תמימים שבהנהלת הרה"ח רבי יצחק דוב אושפאל, והייתי שם כשנה, יחד עם כ-35 התלמידים."

יש לציין כי באותה תקופה לפני שגויס לצבא, זכה הסבא להיכנס ליחידות אל הרבי הרי"צ וזכה לקבל ברכה נדירה ומיוחדת. וכך סיפר:

"בתחילת תרצ"ט נכנסתי אל הרבי ליחידות, וביקשתי ברכה לקראת גיוסי לצבא. הרבי ענה לי במילים בודדות: "דער אויבערשטער זאל העלפן זאל זיין 'בת דינא - בטל דינא' [היינו, אם הדין 'לך' ונדחה - סימן שיתבטל לגמרי].

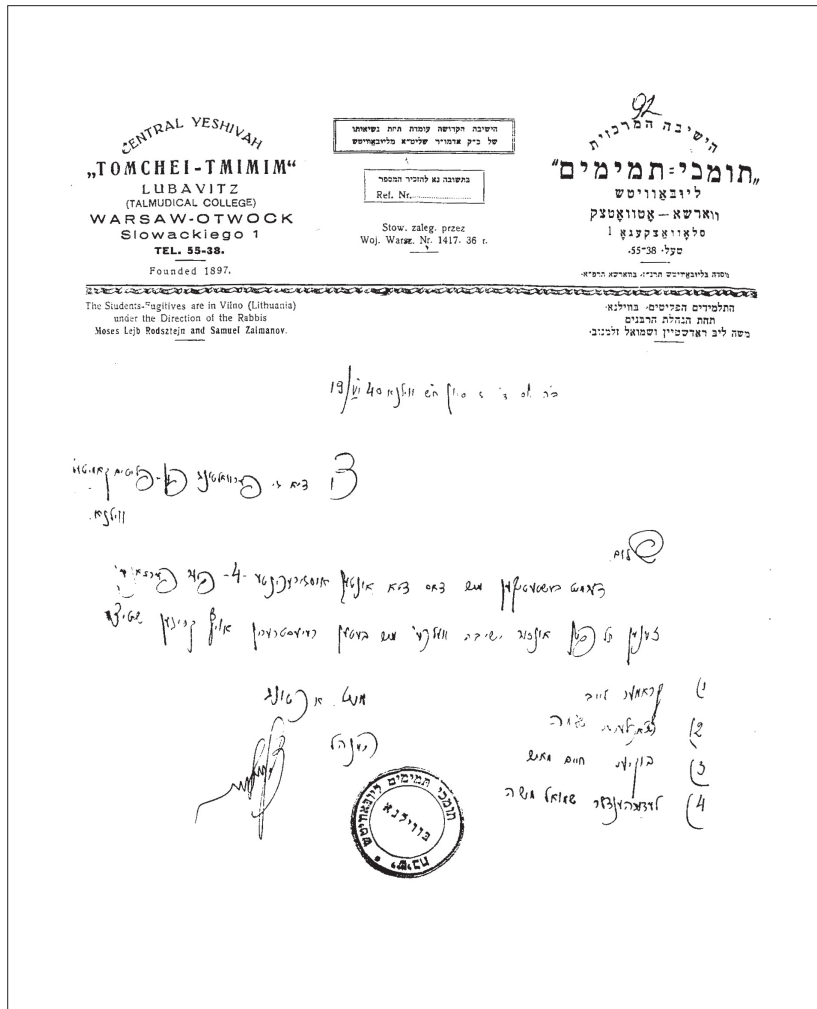
כשהגעתי ללשכת הגיוס ביום שנקבע, התברר לי שזה יום חופש אצלם ונאמר לי שאשוב למחרת. מיד ראיתי בזה אות לטובה של 'בת דינא'. ואכן, מתוך תקופת השירות הקצובה לי, שנתיים וחצי, שירתתי רק שנה אחת, משום שבאמצע פרצה המלחמה, ולפני סוכות תש"א הודיעו לנו שצבא פולין התפרק, ומי שרוצה רשאי לשוב לביתו".

לאט לאט הלך וגדל מספר התלמידים של ישיבת תו"ת בוילנא, כאשר עוד ועוד קבוצות של בחורים מתלמידי הישיבה המרכזית באטוואצק הגיעו למקום על פי הוראת הרבי. סדרי הישיבה עשו להם שם, ואל המקום החלו לנהור גם תלמידים נוספים מעיירות בליטא עצמה.

הישיבה התנהלה על ידי הרב משה לייב רוטשטיין, הרב שמואל זלמנוב, והרב יצחק דוב אושפאל, אולם מחמת ריבוי צרכי הישיבה והתלמידים הפליטים, התחלקה העבודה בין כמה מהתלמידים עצמם. חלק מתמיכת צרכי התלמידים היתה באה אז על ידי הפלטים קאמיטעט' אשר אצלם נרשם כל אחד מהתלמידים.

בי"ד סיון ת"ש אנו מוצאים מכתב לועדה זו, על נייר המכתבים של הישיבה, חתום

היפני בקובנא, זאת על פי הוראת הרבי להקשיב לעצתו של כ"ק האדמו"ר מאמשינוב ולנהוג לפיה.

במשך חודש טבת תש"א יצאו כ-30 בחורים מווילנא לרוסיה בדרכם ליפן, ובמשך חודש שבט יצאו עוד שמונה תלמידים. את כל ההוצאות עבור סידור הויזות, כרטיסי הנסיעה וכן שאר ההוצאות, שלח הרבי מניו יורק.

אחד מאותם תמימים שהצליחו לצאת בחסדי שמים היה הסבא, וכה סיפר לימים:

"מוילנא הגענו למוסקבה, שם התאכסנו על חשבון מארגני הנסיעה במלון מפואר. כאן במוסקבה היתה מותרת לנו השהייה לשלשה ימים בלבד. לפי התוכנית היינו צריכים לקבל את הויזות לארצות הברית אצל השגריר האמריקאי במוסקבה.

כאשר באנו אל השגרירות האמריקאית לקבל את הויזות, שאל אותנו השגריר כמה נמנים אנשי קבוצתנו, אמרנו לו כי הקבוצה מונה קרוב לארבעים איש, בדרך כלל יצאו מווילנא ליפאן קבוצות קטנות, כדי למנוע תשומת לב מיוחדת, אנו היינו הקבוצה הראשונה שהגענו למוסקבה.

השגריר האמריקאי במוסקבה, אשר כמעט ולא נתקל בכמות ניכרת של בקשות ואישורי ויזות לארצו - ביחוד במדינה זו ממנה אין יוצא ואין בא - היה במבוכה, ואמר לנו כי בשלושת ימי שהותנו במוסקבה לא יספיק לאשר לנו את הויזות. הוא יעץ לנו אפוא, לקבל את הויזות אצל השגריר האמריקאי ביפאן, מאחר ובלאו הכי אנו נוסעים כעת ליפאן בדרכנו לארה"ב. בראותנו כי לא נוכל לקבל אצלו את הויזות, נאלצנו להמשיך בדרכנו עד וולדיוסטוק אשר בעומק סיביר, ומשם ליפאן."

לאחר נסיעה של 21 יום ברכבת מהירה, שעברה במרבית שטחה של רוסיה, ולאחר שהייה של שלושה ימים במלון מקומי, עלו הבחורים על אוניה שנסעה ליפן. לאחר

משהתברר שהדרך לצאת לארה"ב (או אפילו לארץ ישראל) מסובכת ביותר, פנה הרבי אל הרב מאיר אשכנזי, חסיד חב"ד שהיה אז רבה של שנחאי בסין, וברר אצלו אודות אפשרות משלוח הבחורים לשם, עם ויזות מעבר לארה"ב. אחת הדרכים האחרות הייתה לקבל ויזות מעבר לארה"ב דרך יפן, מהקונסול

LIST OF SELECTED BEST STUDENTS OF THE "TOMCHE TMIMIM" YESHIVOTH IN EUROPE WHOSE U.S.A. VISAS HAVE BEEN ISSUED.			
A. At present in Riga (Latvia)			
<u>Address: Marijas iela #23-13.</u>		<u>Date & Place of Birth:</u>	
1.	KVASA Abrams	1918	Sov. Union
2.	GURYEVCS Sholim Ber	1920	Riga
3.	PINKOVICS Faive	1917	"
4.	OSEROVS Sholim	1920	Soviet Union
5.	OSEROVS Simons	1923	do.
6.	BLINERS Jakobs	1922	do.
7.	BLINERS Sholim Ber	1924	do.
8.	KAGANS Hirsh	1918	do.
9.	KAGANS Sholim	1924	do.
10.	GURVICS Samuel	1919	do.
11.	GURVICS Millel	1914	do.
12.	GURVICS Melchomon	1917	Riga
13.	OSEROVS Mendel		
14.	BARKMAN Natan	1923	Latvia
15.	KURCS Ber	1923	do.
16.	FRASS Zelik	1924	do.
17.	KRAVICS Abrams	1923	do.
18.	KAGAN Israel	1927	Sov. Union
19.	TELESCHWESKY Moses	1927	do.
B. At present in Vilnius (Lithuania)			
<u>Address: Vilnius #21, Vilnius.</u>		<u>Date & Place of Birth:</u>	
20.	HENDEL Icchok	1917	Poland
21.	WAJNBERG Josef	1917	do.
22.	TENENBAUM Mendel	1917	do.
23.	GRYNGLAS Mendel Wolf	1917	do.
24.	GERLITCKI HESSEK Eljasz	1915	do.
25.	LEDERHENDLER Samuel Mosze	1920	do.
26.	GÖRFINKEL Abram Isak	1921	do.
27.	SZTEJN Szmul	1914	do.
28.	BUKLET Chaim Meer	1919	do.
29.	RODAL Josek	1914	do.
30.	ROZENSTAJN Josef	1916	do.
31.	FEDER Mejsze	1920	do.
32.	KOTLARSKI Herz Josef	1915	do.
33.	HOCHLERER Szlama	1920	do.
34.	KRAMER Leib	1918	do.
35.	LURJE Morduch	1919	do.
36.	FUKS Szmul Hirez	1921	do.
37.	BRONSZTAJN Szyja	1919	do.
38.	PORTOWICZ Josek	1920	do.
39.	RUBIN Mewsza	1919	do.
40.	RUBIN Hirez	1921	do.
41.	SZMOTKIN Szolim	1922	do.
42.	RABINOWICZ Pejsach	1919	do.
43.	RABINOWICZ Szolim	1920	Poland
44.	PREGER Nachim	1922	do.
45.	GHANOWICZ Gersson	1919	do.
46.	KAC Szyja Boruch	1923	do.
47.	GLAS Zelik	1913	do.
48.	PROP Chaim Leibuss	1916	do.
49.	ROZENBERG Israel David	1919	do.
50.	FUTERMAN Abram Josef		do.
51.	LEVITIN Szolim	1922	Lithuania
52.	RAJCZYK Szmul David	1918	Poland

אולם ארצות הברית סירבה לקבל אותם אל שטחה, כך התברר לבחורים כאשר ניגשו לשגרירות ארה"ב ביפן. ולא רק זאת, אלא שהממשל בווינגטון ביטל את הוויזות המאושרות שהמתונו להם בשגרירות. וכך סיפר הסבא:

"בקאבע, היכן ששהינו, לא היתה שגרירות אמריקאית, ונאלצנו לנסוע מרחק של כאלף מייל עד טוקיו בירת יפן, שם היתה הקונסוליה האמריקאית.

בטוקיו הגיש לנו השגריר האמריקאי טופס חדש, בו היה עלינו למלא את כל הפרטים האישיים של המבקש, שמו ושם משפחתו, שמות הוריו, מוצאיהם ומקומות מגוריהם, וכן הלאה. אחדים מאתנו מלאו את הטופס במלואו, וכל שאר בני הקבוצה מילאו את פרטיהם בדומה למה שעשו הראשונים.

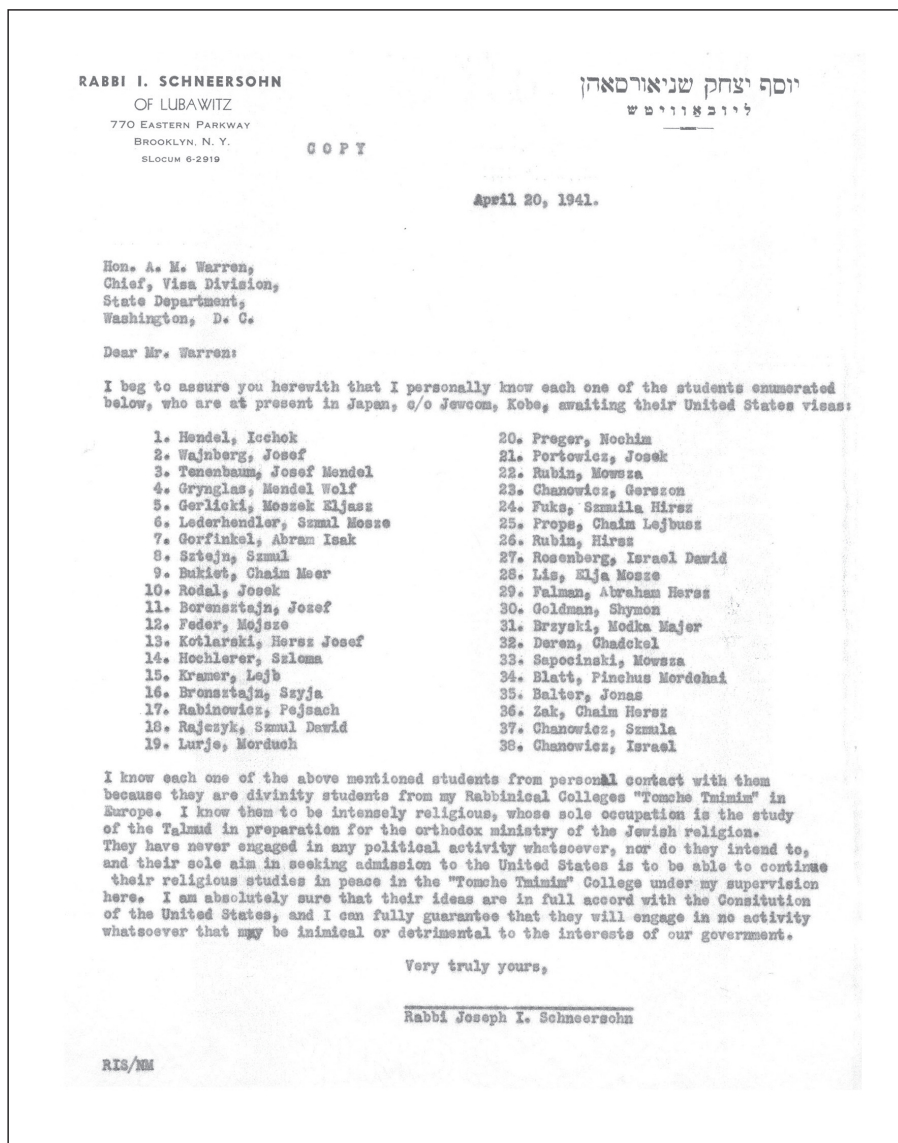
בתקופה ההיא יצא חוק חדש מטעם ממשלת ארצות הברית, שכל מי שיש לו קרובי משפחה באחת ממדינות אירופה הכבושות, לא יוכל לקבל אשרת כניסה לשטח ארצות הברית. השלטונות חששו, כי שלטונות הכיבוש הגרמניים או הרוסים עלולים ללחוץ על אזרחיהם לרגל עבורם בארה"ב, ולכן אסרו את הכניסה.

לנו לא היה מושג על החוק החדש כמוכן, ולא ידענו להיזהר כלל. כך מלאנו בטפסים אלה את פרטיהם של כל קרובי המשפחה שלנו הנמצאים במדינות הכיבוש הנאצי, הגשנו להם על טס של זהב ובמשיכת קולמוס אחת, את כל המניעים לא לתת לנו אישור ויזה לארצות הברית.

וכל זאת, לאחר שכבר אושרו לנו בזמנו על ידי הסטייט דיפרטמנט כל הוויזות, הם גם הודיעו במברק

שני ימי הפלגה הגיעו לנמל, שם קידמו את פניהם אנשי הקהילה היהודית שהביאו אותם לעיר קאבע.

כאשר קיבל הרבי את הרשימה המלאה של 38 התמימים שהצליחו להגיע מוילנא ליפן, הריץ מכתב אל משרד הפנים בווינגטון בו הוא מודיע כי הוא מכיר את כל אחד מהתלמידים, והם אינם מעורבים בשום נושא פוליטי, וכי כל ענינם הוא אך ורק לימוד התורה.

כל זה נמשך עד חודש אלול תש"א, אז גירשה ממשלת יפן את היהודים הפליטים מיפן לשנחאי בסין, כפי שסיפר הסבא:

"בקאבע אשר ביפאן היינו תקופה של שבעה חודשים לערך, כאשר מפעם לפעם נאלצנו להאריך את תקופת שהותינו במדינה. בתום שבעת החודשים הגיעה פקודה מטעם שלטונות יפאן שעל כל הפליטים היהודים הנמצאים בעיר זו לעזוב מיד את תחומי המדינה. הם העבירו אותנו לשנחאי, אשר היתה באותם ימים עיר בינלאומית, וגם מדינת יפאן היתה לה חלק בעיר זו.

פקודת הגירוש מיפאן הוצאה כחודשיים בטרם נכנסה יפאן למלחמה נגד ארצות הברית. מובן, כי אנו לא ידענו את הסיבה האמיתית לכך, אבל שלטונות יפאן שכל תוכניות המלחמה כבר היו ערוכות בידיהם, עשו זאת חודשיים לפני התקפתם המפורסמת על צי ארצות הברית בפרל הארבור, וגירשה מתחומה את כל האזרחים הזרים, ביחוד הפליטים היהודים."

לשגריר האמריקאי במוסקבה את מספרי האישורים, והכל היה מוכן ומזומן לקבלת הויזות.

אך כנראה שמסבב הסיבות רצה אחרת, וכך נתקענו ביפאן ולא יכולנו עוד לחשוב על נסיעה לארצות הברית. מה גם שאחרי תקופה קצרה בלבד נכנסה גם יפאן למלחמה נגד ארצות הברית, לצידם של הגרמנים.

כך ירדה במחי יד כל תוכנית הנסיעה לארצות הברית."

הבחורים נאלצו ללמוד להסתדר לחיות בינתיים ביפן, והרבי החל במאמצים מרובים והשתדלויות שונות להשיג רשיון כניסה לקנדה.

בחג הפסח אותה שנה, טרח הסבא ובישל לשאר הקבוצה של הבחורים את המאכלים במשך ימי החג. במשך לילות שלימים עמל, בחור צעיר בן 23 בהכנת כל הדרוש, במסירות נפלאה.

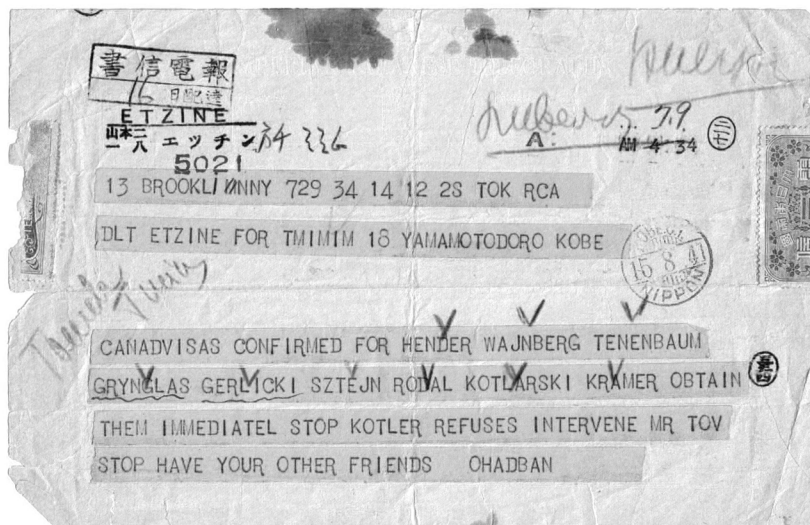

הם הועלו על אונייה ביום שישי בבוקר של פרשת שופטים, 350 פליטים בהם רבים מתלמידי הישיבות השונות וכמובן ישיבת תורת"ל, ועוד לפני שבת קודש הגיעו למחוז חפצם. לקראת סוף הנסיעה הם עלו על הסיפון, והבחינו בהרב מאיר אשכנזי עומד עם שני בנותיו הצעירות ממתין לקבל את פניהם.

בעיצומם של מאמצי ההצלה הכבירים שניהל הרבי הרי"צ ממקום שבתו בארצות הברית, עבור החסידים והתמימים שנשארו בעמק הבכא באירופה הבווערת כולל ממשפחת בית הרב, הוא פונה לממשלת קנדה על מנת שיואלו לתת ויזות מיוחדות לתמימים שנמצאים בתחנת מעבר בשנחאי שבסין.

ממשלת קנדה שלחה שמונים ויזות עבור היהודים הפליטים ששהו בשנחאי, שרובם היו תלמידי ישיבות גולים, ורק 9 מתוכם היו מיועדים עבור תלמידי ליובאוויטש, הלוא הם: יוסף ראדאל, אריה לייב קרעמער, יוסף מנחם מענדל טעננבוים, מנחם זאב גרינגלאס, משה אליהו גערליצקי, יצחק הענדל, יוסף ווינברג, יוסף צבי קאטלארסקי, שמואל שטיין.

ההשתדלות של הרבי בהשגת ויזות קנדיות, הצליחה הודות למסירותם של עסקנים יהודיים רבים, וחברי קונגרס בארה"ב ובאירופה, וכן בסיוע של ממשלת פולין הגולה בלונדון, ומשהתקבל האישור, מודיע זאת הרבי הרי"צ במברק בהול:

ערב נסיעתם ערך הרב מאיר אשכנזי בביתו מסיבה של 'צאתכם לשלום' עבור תשעת התלמידים המבוגרים שהתכוננו לנסיעתם לקנדה, ביניהם היה הסבא. למחרת המסיבה, בערב יום הכיפורים, עלו על האוניה. כמה ימים לפני זה, בה' תשרי הבריך הרבי אל הרב אשכנזי: "בבקשה להשתדל להשיג מקומות שמורים לספינה הראשונה עבור התמימים המחזיקים ויזות קנדיות".

משך זמן הנסיעה באוניה היה 23 יום. בדרך הם עצרו בהונולולו לאספקת מזון. כמה סיפורים מעניינים קרו אתם בימים הראשונים על האוניה, בעיצומו של חודש תשרי ה'תש"ב.

מיד עם עלותם על האוניה, שמו לב שבעוד כמה שעות מתחיל צום יום הכיפורים, ובגלל שמסלול האוניה עובר בקו התאריך, יש לחשוש אולי לצום גם ביום שלאחרי זה, היינו שיצטרכו לצום במשך יומיים.

תשורה משמחת נישואי הרה"ת יעקב דוד ודבורה לאה שיחיו קאמלארסקי

ביום ראשון בלילה, סעדו התמימים בשמחה רבה את סעודת ליל יו"ט ראשון של חג בסוכה, ובירכו בכוונה גדולה 'לישב בסוכה'. לאט לאט נעשה המקום צר מהכיל, שאר היהודים ובהם רבנים חשובים, החלו להכנס גם הם לסוכה שבנו הליובאוויטשערס, ולקיים מצוות ישיבה בסוכה.

בשעת ליל, כשהכל נמו את שנתם, הגיעה רוח חזקה וסחפה את הסוכה אל תוך מימיו העמוקים של האוקיינוס.

לפועל, באורח פלא, סתתה האוניה ממסלולה, ובמקום להכנס לתוך עומק האוקיינוס ולעבור את קו התאריך, נסעה האוניה קודם לכן לכיוון הונג קונג, כך שביום הכיפורים הם לא עברו את קו התאריך, ולא היו צריכים לצום ביום השני מחמת הספק.

הגיע חג הסוכות. התמימים המחונכים ברוח ליובאוויטש ידעו שמנהגינו להדר ולאכול רק בסוכה בכל תנאי. התמימים השיגו אישור מהקרביטים, ובנו סוכה על הסיפון, כך זכו לקיים את דברי המשנה במסכת סוכה פ"ב מ"ג "העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשירה ועולין לה ביום טוב".

Form No. 1
U.S. DEPARTMENT OF LABOR
BUREAU OF IMMIGRATION

List 4

ALL ALIENS arriving at a port of continental United States from a foreign port or a port of the insular possessions of the United States, and all aliens arriving at a port of said insular possessions from a foreign port, a port of continental United States (This pink sheet is for the listing of)

S. S. PRESIDENT FRANCE Passengers sailing from SHANGHAI, SEPTEMBER 30, 1941

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15				
															No. on List	HEAD-TAX STATUS (This column for use of Government officials only)	NAME IN FULL (Family name, Given name)	Age Yrs. Mos.
1		BORENSZTEJN	NOJACH ICEK	32	M	S	STUDENT	Y	JEWISH HEBREW	Y	POLAND	HEBREW	POLAND	KADZIDTO	TRANSIT TO CANADA		JAPAN	KOBE
2		EPSZTEJN	ZELIK	27	M	S	STUDENT							SLONIM				
3		FASKOWICZ	BORVCH	25	M	S	RABBI							PUTTUSK				
4		GERLICKI	MOSZEK ELJASZ	26	M	S	STUDENT							KONSKIE				
5		GINSBERG	CHAIMBEREK	51	M	S	RABBI							ZDNIJKI WOLA				
6		GOTLIB	ELEZER ICCHOV	25	M	S	STUDENT							KOLNO				
7		GRYNGLAZ	MENDEL WOLT	24	M	S	STUDENT							TOOZ				
8		HENDEL	ICCHOK	24	M	S	STUDENT							KOMAROW				
9		HERSBERG	ABRAH-MORHKO	24	M	S	STUDENT							WARSAW				
10		HIRSZPRUNG	PINKAS	37	M	S	RABBI							DAKLA				
11		JOCIEL	PIREK	46	M	R	RABBI							PIASKI				
12		KOTLARSKI	HERSZ JOSEF	24	M	S	STUDENT							ADAMON				
13		KRAMER	LEJB	23	M	S	STUDENT							CHELMI				
14		KOHN	MOJZESZ	19	M	S	STUDENT							WARSAW				
15		LEW	MOJSEL ABJA	17	M	S	STUDENT							KOEN				
16		LEWIN	SAMUEL DAWID	29	M	S	RABBI							SAMBOR				
17		LEWIN	MARKUS	29	M	S	RABBI							SAMBOR				
18		LIGHTIGER	SZMUEL	26	M	S	STUDENT							KOBRIN				
19		PIETRUSZKO	ICEK JAKUB	21	M	S	STUDENT							MAKOW				
20		PORTNOJ	LESZER	35	M	S	STUDENT							BRZESUC				
21		PUPKO-KAGAN	FREJDA	61	F	W	NONE							LAPY				
22		PUPKO-KAGAN	ARON	50	M	S	RABBI							RAOUN				
23		RODAL	JOSEK	27	M	S	STUDENT							PRZEDBORZ				
24		ROTENBERG	HIRSZ	30	M	S	RABBI							MIEDZYRZEC				
25		RODZKIN	BORUCH	23	M	M	RABBI							ZDZIECIOT				
26		SZTEJN	SAMUEL	27	M	S	STUDENT							WIAZN				
27		SZULMAN	DAWID	30	M	S	RABBI							WJOMIN				
28		STENENDAUM	JOSEF MENDEL	24	M	S	STUDENT							KOCK				
29		WALBERG	JOSEF	24	M	S	STUDENT							JANOW				

Adm in transit under Imm. Guard at expense of alms. *Immun. Dept.*

Shore Leave denied for valid reason. *Honorable T. H. 19/1/41*

THIS AND THE FOLLOWING LINES NOT USED

Total passengers 29
U. S. citizens 0
Aliens 29

* Permanent residence within the meaning of this manifest shall be actual or intended residence of one year or more.
† List of names will be found on the back of this sheet.

המלויים מטעה"מ לכנוס אליהם ולשוחח עמהם כאוות נפש, ולהיות עמהם. וניתן להם שלשה שקל לכ"א, וגם מזון ופירות לדרך... מגודלי זקן ומלבושים ארוכים והטלית קטן מבחוץ, ובהנהגתם מקדשים שם שמים".

על דיווח זה השיב הרבי הרי"צ ב'ז' מרחשוון:

"החייתי בפועל ממש בדבריך בהמצורף, ומרפא הוא לבריאותי החלושה יותר מכל סמי המרפא שבעולם, והשי"ת יעזרם להסתדר בסדר טוב במקום שהם, ויצליחו בלימודם ובעבודה שבלב, ולפעול ישועות באור תורה ועבודה, כפי אשר ההשגחה העליונה שהביאתם שמה העמיסה עליהם, לקרב ולהחיות את ידידינו אנ"ש יחיו, ולהפיח רוח חיים של תורה ויראת שמים באחב"י שי".

הם הגיעו לשם בבוקר יום שישי ועש"ק ג' מרחשוון ה'תש"ב (24 לאוקטובר 1941), יחד עם הרב ישראל דז"ייקובסון שנשלח על ידי הרבי במיוחד ללוות אותם ברכבת משיקגו עד מונטריאול ולהיות הנציג הרשמי שלו במעמד קבלת הפנים כפי שניתן לראות בתמונה.

ביום בואם, קיבלו תשעת התמימים את מברקו של הרבי: "אל תלמידי אהובי נפשי צמודי לבבי, ה' עליהם יחיו! שלום וברכה. ברוך בואכם צלחה, ועתה הסתדרו לשקוד בתורה ועבודה כפי

האוניה בה נסעו התמימים לא הביאה אותם ישירות לקנדה, אלא עגנה בס. פרנסיסקו שבחוף המערבי של ארה"ב. שם ירדו אל החוף, אל מסיבת קבלת פנים שערכו להם כמה פדרציות יהודיות שהתכוננו לבואם.

סיפור מופלא, שנשמר בזכרונם של צאצאי אותם תמימים, קשור עם המאכלים שהוגשו באותה מסיבה. השולחנות היו ערוכים בכל טוב, ובשפע של מטעמים ובשרים. המארגנים שידלו גם את תשעת התמימים לטעום, לאחר שלא בא אוכל כזה אל פיהם זה זמן רב.

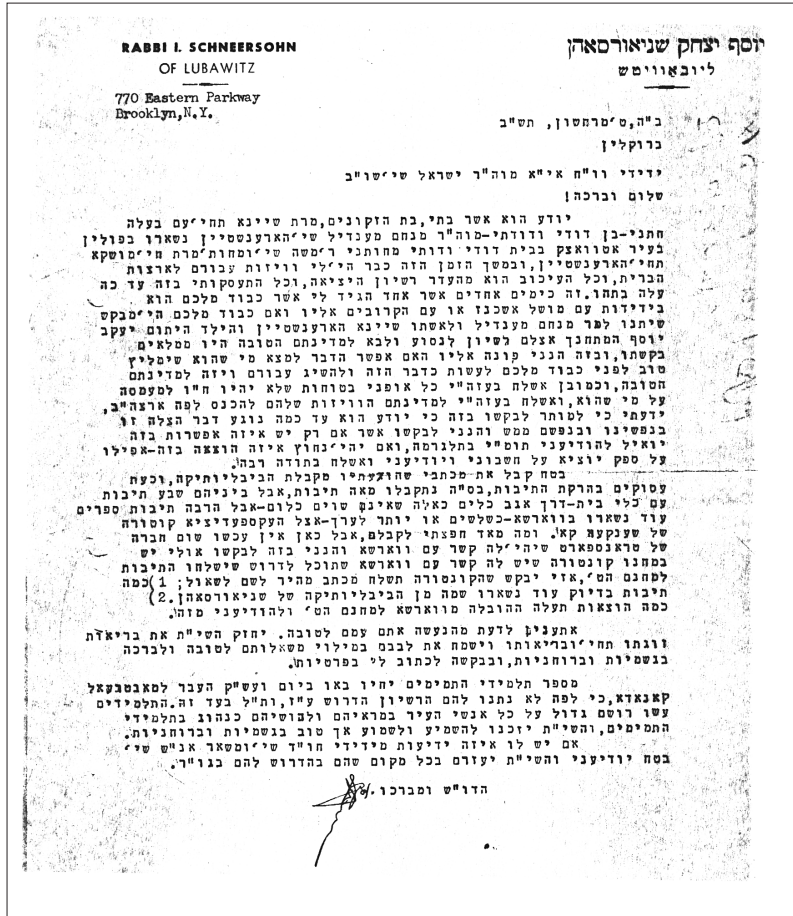
הם ניסו לברר את 'ההכשר', ונציגי הג'וינט אמרו להם 'בוודאי שזה כשר, הכל באחריותו של רב העיר, אתם יכולים לברר אצלו'. אך התמימים שלא שמעו תשובה ברורה ומספקת, לא נגעו כלל בקמפוז של בשר.

זמן קצר לאחר מכן, הגיעה למקום בתו של הרב המקומי, כולה חיוורת. היא ניגשה אל התמימים ואמרה בקול נחר 'אני מקווה שלא אכלתם מזה' תוך שהיא מצביע על מגשי הבשר הריקים. 'זה לא היה כשר. אבא שלי ביקש ממוני למהר לבוא ולהזהיר אתכם'.

משם יצאו עם רכבת שנסעה במשך 3 ימים עד שהגיעו לשיקגו, תוך שיש להם מלויים בשמירה מיוחדת כדי שח"ו לא תדרוך כף רגלם על אדמת ארצות הברית.

עוד לפני זה, כתב חדב"נ הרש"ג אל הרמ"ל רוטשטיין שהיה יו"ר אגודת חב"ד בשיקגו: "כדאי ונכון אשר כתה"ר שי' ישתדל שיהי לו האפשרות להתראות עמהם במרכבת הברזל, כי כפי ששמעתי לא ירשו להם לצאת העירה". ולמחרת דיווח הרמ"ל "היום בוקר פגשנו את התלמידים שי' על התחנה, וגם ליויתים איזה תחנות. מהרכבת לא נתנו להם לצאת, אבל הרשו

סדר המסודר מאז ומקדם בהיותכם בכותלי בית הישיבה תומכי תמימים יצ"ו, השי"ת יהי בעזרתכם ותצלחו בתורה ועבודה שבלב ונתראה ברוב נחת בגשמיות וברוחניות. הדו"ש ומברכם."

ועוד באותו יום, כתב הרבי 'אל ידידינו אנ"ש בעי"ת מאנטרעאל יע"א': "בזה הנני לברכם בברכת מזל טוב, מזל טוב, בעד הזכות הגדולה אשר זכו שתלמידי יקירי צמודי לבבי הכי נעלים תלמידי ישיבת תומכי-תמימים ה' עליהם יחיו, מתיישבים במחנם הטובה, ולרגלם יתברכו כל ידידינו אנ"ש ותלמידי התמימים הם ביתם וזרעם יחיו בגשם וברוח.

ועתה ידידינו אנ"ש ותלמידי התמימים! עשו כל אשר ביכולתכם לסדר את תלמידי היקרים - הבעלי כשרון ויראי אלקים באמת - בדירה טובה ובמקום מרווח ללמוד ולהיות בחברתם, ובגלל הדבר הזה ישפיע להם השי"ת שפעת חיים וברכה מרובה בגשמיות וברוחניות."

מגלגלין זכות ליום זכאי, יום הנישואין של החתן והכלה ג' מרחשוון הוא יומין זכאין בו נוסדה הישיבה 'תומכי תמימים ליובאוויטש' במונטריאול, עם הגעתם של תשעת התלמידים השלוחים בג' מרחשוון ה'תש"ב, לפני שבעים ושתיים שנה בדיוק. לאחר המסע הארוך משנחאי דרך האוקיינוס השקט (הפסיפיק),

הונג קונג, הונולולו, ס. פרנסיסקו, שיקגו, טורונטו, מונטריאול.

במכתב התודה להרמ"ל רוטשטיין, כתבו התלמידים על הפקודה שקיבלו מהרבי, באמצעותו של הרב ישראל דז"ייקובסון לפתוח מיד ישיבה במקום:

"תודה רבה וגם נלבבה הננו מביעים לכרומ"ע שי', עבור הקבלת פנים החמה שערכו עבורינו בעברינו דרך מחנם הט', ועבור תמיכתם הרמה בסך \$25 שקבלנו מיד ידידינו הרה"ח חיים צבי רובינשטיין שי', וגם עבור הצידה שהכינו עבורינו לדרך, דרכינו הלאה לפה מאנטרעאל. והננו להודיעם כעתה, כי ב"ה נסתדרנו בשלום בכאן. ואף כי עפ"י פקודה מיוחדת מכ"ק אדמו"רינו שליט"א עלינו ליסד בכאן ישיבת 'תומכי תמימים' דליבאוויטש במאנטרעאל, באותו הסדר ובאותו הרוח כמו שהיתה ישיבתנו הק' בליובאוויטש ואטוואצק, והננו מקוים כי בעזרת השי"ת את פקודתו של כ"ק אד"ש נביא אל הפועל."

אנ"ש בעיר באו בהצעות מכובדות מאוד אל התמימים, לשמש כרבנים ומחנכים במוסדות שונים, אולם חזקה עליהם פקודתו של הרבי והם כולם נכנסו לעסוק בהקמת ישיבת תומכי תמימים לראשונה על אדמת קנדה, הן ישיבה קטנה והן ישיבה גדולה.

במוצאי שבת נערכה מסיבה רשמית, מלווה מלכה מכובדת של 'קבלת פנים' בהשתתפות כל ראשי וחשובי הקהילות.

הג'וינט שדאג לפליטים היהודים, ארגן למחרת ביום ראשון, נסיעה להרים במרחק שעתיים מהעיר, כדי לתת להם זמן איכות של מנוחה ואוויר צח ונקי. אולם תלמידי התמימים שקיבלו את ההוראה המיוחדת במברק של הרבי, התייצבו בשעה שבע בבוקר של יום ראשון, ב'זאלי' המאולתר של הישיבה, והחלו את סדר חסידות במועדו. הם ישבו ולמדו כרגיל במשך כל היום, ולא נסעו לשום מקום. הדבר גרם קידוש השם גדול בקרב כל החוגים, ועובדה מפליאה ונדירה זו הפכה לשיחת היום בעיר מונטריאול.

כך גדלה והתרחבה הישיבה, ובקיץ אף פתחו מחנה קיץ מיוחד בשם "קעמפ ליובאוויטש" עבור ילדי העיר, שהיה למעשה הקעמפ החב"די הראשון בארה"ב וקנדה, על מנת לחנכם ולהדריכם. בכ"ה תמוז, כתב הרבי להתלמידים השלוחים מנהלי הקעמפ, עליהם נמנה גם הסבא:

"אל ידידי התלמידים היקרים, אהובי נפשי צמודי לבבי, הרבנים ה"ה א"א, מו"ה יוסף שיחי' ראדאל, מו"ה משה אלי' שיחי' גערליצקי, מו"ה מנחם זאב שיחי' גרינגלאס ומו"ה צבי שיחי' קאטלארסקי, מנהלי קעמפ "ליובאוויטש" ה' עליהם יחיו! שלום וברכה!

במענה על מכתבם מכ"א לחודש זה המודיע מפתחת הקעמפ בשעה טובה ומוצלחת בגשם וברוח, והסדרים אשר סדרו בזמני התפלה והלימוד ובזמני האכילה והמנוחה ובמשחקים שונים .. יקירי! הרבה משבחים אתכם על אשר בחסדי השי"ת פעלתם ועשיתם בהתייחסות הישיבה קטנה, ובכללות רוח התורה והחסידות אשר הכנסתם בעזה"י בעדת ישראל במאנטרעאל ובעדת אנ"ש, ה' עליהם יחיו בפרט .."

כשנה לאחר מכן, בשנת ה'תש"ג אנו מוצאים רישומים של כמות גדולה בהרבה בישיבה, למעלה ממאות תלמידים.

ואל אחד הרבנים כותב: "... הם המה - תלמידי ישיבת תומכי-תמימים - הראו בעזה"י לעשות במשך שנה אחת מה שלא נעשה במשך עשרים שנה ולשמחתם ושמחת קהל עדת ישראל בעיר מאנטרעאל אין קץ".

אולם אל התלמידים עצמם, ממשיך הרבי בדרישה, באג"ק כותב כי ת"ל לאחר יגיעה גדולה אשר התלמידים מתייגעים היה צריך להיות בה לכל הפחות חמש מאות תלמידים!

באג"ק אל הר"ר שמואל לויטין ב"ב אלול תש"ג, מרעיף הרבי שבחים נדירים על אותם תשעה תלמידים שהיו הנחשונים בהקמת הישיבה: "בעזה"י במסירת נפשם ביגיעה עצומה ובזיעת אפם העמידו ת"ל את הישיבה בעיר מאנטרעאל יע"א, אשר היתה - כשאר הערים - חרבה מכל לחלוחית של תורה וללא כו' וכו' ובחסדי השי"ת הנה עלה בידי התלמידים התמימים לבנות על אשפתות מאנטרעאל מגדל תורה אור".

לאחר מאמצים רבים, ובצמוד להוראות הרבי הרי"צ בדבר רכישת מבנה קבע לישיבה, התקיימה ביום ט"ו כסלו ה'תד"ש חגיגת חנוכת הבית. במכתב מיוחד שכתב הרבי לתלמידי הישיבה, הוא מברך אותם ואת כלל בני הקהילה, את הרבנים והעסקנים לרגל קניית הבניין בברכת 'מזל טוב'. הרבי אף שלח

כשבוע לאחר מכן, בט' מרחשוון הגיעה אגרת קודש מהרבי, בו הוא מפרט באריכות לתלמידי השלוחים את כל ההוראות הק' 'לסדר לכם את אופן וענין עבודתכם בעזה"י', נדפס באג"ק שלו אגרת א'תקצג.

במהלך חודש מרחשוון שלח הרבי הרי"צ מביט חיינו את המשפיע הנודע הרה"ת הרה"ח ר' שמואל הלוי לויטין, על מנת שיסייע בידם בצעדים הראשונים בבניסוס הישיבה, בהמשך מוצאים אנו באג"ק שהוא מורה לסדר ועד הפועל להנהלת הישיבה, אותו יבחרו אנ"ש בעיר. לראש הועד מונה בהוראת הרבי ר' יהודה אלבערט, עסקן מקומי שעזר ותמך רבות בישיבה. הרב לויטין חזר לארה"ב כחודש לאחר שהגיע לישיבה, לקראת י"ט כסלו.

התלמידים הצליחו לקבץ 24 בחורים צעירים מרחבי העיר, בבתי הכנסיות שהיו כבר במקום, ולאחר תעמולה גדולה הקימו את שני הכיתות הראשונות של הישיבה שהוקמה באופן ארעי בבית הכנסת נוסח אר"י ברחוב דו פארק, ונקראה בשם 'אחי תמימים'. אולם הרבי שקיבל את הדו"ח, לא היה שבע רצון מהמספר המועט, ודרש מהרב לויטין להבין מדוע ישנם "רק" 24 תלמידים, ונתן הוראות מעשיות כיצד יש להגביר את התעמולה ואת הפרסום ע"ד הישיבה החב"דית החדשה, דבר שבא לידי ביטוי גם בהוצאה לאור של עיתון ישיבתי שנקרא 'דער חבר' שקרא להורים בעיר, לשלוח את בניהם הצעירים ללמוד בישיבה.

התפתחות לא צפויה, גרמה להגדלת מספר התלמידים בישיבה. היה זה לאחר שכמה צעירים יהודים שנסעו מגרמניה לאנגליה, נעצרו על ידי כוחות ימיים משום שדיברו גרמנית רהוטה והיה חשש שהם מרגלים למען האויב הגרמני, הם נשלחו למחנה מעצר בניו בראנזוויק בקנדה שהייתה מושבה אנגלית. לאחר שחרורם, בשתדלנות גדולה של הרב לויטין בהוראתו של הרבי הרי"צ, הם הצטרפו לישיבה בחודש ניסן ה'תש"ב, בין תלמידים אלו ניתן למנות את אהרון קליין, יהודה שפון, ראובן צבי יהודה פייגלשטוק (אשר זכה שכ"ק אדמו"ר זי"ע יהיה המסדר קידושין בהחתונה שלו, בג' מרחשוון ה'תש"י), שהצטרפו לחסידות חב"ד לאחר נס ההצלה.

בהמשך להוראות הרבי להתעסק עם חינוך ילדי ישראל, ראה הסבא הצלחה גדולה במיוחד כאשר נכנס לנהל את תלמוד תורה 'כרם ישראל', שהתפתח והצליח להשיג תוך זמן קצר כמות של קרוב ל-600 תלמידים, שלמדו והתחנכו ברוח חב"ד ליובאוויטש. כעבור זמן לא רב נתמנה הסבא לכהן גם כמזכיר הישיבה במונטריאל.

ע"ה, בתו של ר' מאיר הכהן שימלמן, יהודי שמסר נפשו על שמירת השבת, בתנאים הקשים ששררו אז בארה"ב.

בעת התוועדות ה'אופרופעניש' של הסבא, השתתף כ"ק אדמו"ר זי"ע (שבאותו זמן כונה הרמ"ש) אותו זכה הסבא להכיר עוד בתשרי תרצ"ז באטוואצק, וכמנהגו שהיה מתוועד עם הקהל לאחר התפילה בבית המדרש ב-770, ועומד בדבריו על תוכן שמות החתן והכלה והקשר שביניהם, תוך הפקת הוראה בעבודת ה', התייחס רבינו למאמר רז"ל "מה צבי רץ ופניו חוזר לאחוריו לחזור אל מקומו, כן אתה לעשות רצון אביך .. הקב"ה נמשל לצבי ואיל אע"ג דמתרחקין מיד חוזרין למקומן". (הובא ונתבאר ב'רשימות' חוברת ז' עמוד 62).

נלב"ע בשיבה טובה ביום שני י"א כסלו ה'תשס"ט, כשהוא בן צ"א שנים. מ"כ בבית החיים מונטיפיורי, בחלקה הראשונה של אגודת חסידי חב"ד, בשורה הראשונה ליד בנו הת' יעקב דוד ע"ה, בסמיכות לאהל הק' של רבותינו נשיאינו הק' זי"ע.

את חתנו הרב שמריהו גורארי' (הרש"ג), ששימש כמנהל פועל של ישיבת תומכי תמימים המרכזית בבית חיינו.

המספר שהזכיר הרבי הרי"צ - 500 תלמידים, התגשם בסופו של דבר. היה זה ביום הבהיר חג הגאולה י"ט כסלו ה'תשט"ז, כאשר הישיבה חגגה במעמד חמש מאות תלמידים את 'חג הסמיכה' הראשון על אדמת קנדה. תעודת ההסמכה הייתה כזו שהייתה מוכרת על ידי הממשל הקנדי, והיה זה הישג גדול ומרשים. הכנס ההיסטורי נערך בבית הכנסת 'ישראל הצעיר' בהשתתפות אלפים מחוגי החרדים בעיר ומשאר הקהילות שהחלו להתבסס במקום.

בחול המועד פסח ה'תש"ו הגיע הסבא לניו יורק, כדי לעשות את הימים האחרונים של החג במחיצת הרבי הרי"צ. מיד אחרי החג היה אמור לחזור לקנדה, אך לפי הוראה ישירה שקיבל לפתע מהרבי, עבד באותו קיץ בישיבת 'תומכי תמימים' בברוקלין במשרה של ממלא מקום. באותו קיץ השתדך הסבא עם הסבתא

שער שני

לתורה ומצוות ועבודת הפצת המעיינות חוצה, כאשר נסעו להתישב בשנת ה'תשי"ג בקליוולענד - אוהיו, לאחר שיצאו בניסים גלויים מאחורי מסך הברזל בשנת ה'תש"ו.

נלב"ע בשיבה טובה ביום ראשון ח' תמוז ה'תשע"א, כשהוא בן צ"ב שנים. מ"כ בבית החיים בקווינס בסמיכות לאהל הק' של רבותינו נשיאינו הק' זי"ע.

הרה"ח הרה"ת ר' שלמה שניאור זלמן קיזון ע"ה נולד ביום ג' מרחשוון ה'תרע"ח, בעיירה גאגארין להוריו החסיד ר' מיכאל וזוגתו מרת שרה. אמו ע"ה נודעה לימים כ"מומע שרה", שדמותה ומסירות נפשה ברוסיה הסובייטית הפכו לסמל.

הסבא יחד עם הסבתא תבלחט"א מרת שולע שפרה שתחי' היו מראשוני העוסקים במלאכת הקודש של 'שליחות', קירוב אחב"י

האבן ליב געבן, אבער מ'קען ניט געבן מיט א מאל א סאך. אז איר וועט קענען, וועט איר געבן מערער".

על ראשית התייבותם בעיר, סיפר לימים הסבא: "מיד ביזנו הראשון במקום ניגשו אלי שני יהודים, תפסו אותי בזקני, דחפו אותי לקיר וצעקו עלי בקולי-קולות: "פנאטי! באמריקה צריך לגזוז את הזקן! צריכים לעבוד ולהרוויח כסף! שכח מכל הסיפורים שסיפרו לך ברוסיה!"

אלא שכחסידיים שחונכו וחושלו ברוסיה הסובייטית, הם לא נבהלו כמו בן מ'קבלת הפנים הראשונה, ותוך כמה שנים כבר חלשו על פעילות ענפה, כשמאחוריהם יבול של עשייה כוללת, ובתוכם מזדקרים נושאים מיוחדים, שתוך כדי עשייתם זכו לברכות והוראות מיוחדות של הרבי.

לפני נסיעתם מניו יורק לקליוולנד שמעו מהרבי שבאם תהיה להם איזה שאלה יוכלו לפנות לא' מרבני המקום. כך שכאשר באו לשם רצו לדעת היכן ניתן להשיג מוצרים בסיסיים כפת ישראל חלב ישראל וכיו"ב, אכן יצרו קשר עם אותו רב.

הוא אמר להם שבנוגע לפת נהוג כאן בקהילה לרכוש את pumpernickel bread ובנוגע לחלב נהוג לשתות את הסוג Siltes or Hilts milk, ובמילא רכשו מוצרים אלו בחנות הקרובה.

כאשר נכנסה הסבתא הביתה, הוציאה את מיכל החלב ומוזהג לתוך כוס במטבח הבית, צלצל הטלפון. על הקו היה מזכירו של הרבי הרב חודקוב, ובפיו הוראה מהרבי, לשאול ולברר אצלה 'האם היא יודעת איזה לחם וחלב הם מכניסים הביתה'. היא השיבה שעל פי הדרכת הרבי קודם נסיעתם, התייעצה עם הרב הנ"ל והוא נתן לה את שם החברה של המוצרים אותם נהוג לקנות.

המזכיר המשיך, וחזר על דברי הרבי אותם התבקש להעביר (הדברים נאמרו כמו בן באידיש ומובאים כאן בתרגום חופשי): 'כאן בארה"ב, אין זה כמו ברוסיה. ברוסיה, אופים את הלחם כמו מצה, לא מכניסים בפנים כלום לבד מקמח ומים, אולם כאן בארה"ב נהוג להכניס שומן של ד"א בין חומרי האפייה. וכן בנוגע לחלב, הם משביחים את החלב בכך שמכניסים אנזימים שונים ושאר דברים העשויים מן החי'. היא ניצלה בשנייה האחרונה, ורוח קודשו של הרבי הפכה לשיחת היום.

הרה"ח הרה"ת ר' שלמה שניאור זלמן קיזון ע"ה, נולד בג' מרחשוון ה'תרע"ח להוריו החסיד ר' מיכאל זוגתו מרת שרה קאצענעלענבוין. אמו ע"ה נודעה לימים כ"מומע שרה", שדמותה ומסירות נפשה ברוסיה הסובייטית הפכו לסמל.

את חינוכו החסידי המקורי קנה בבית הוריו ובחדרים ובישיבות המחתרתיות ברוסיה, כאשר אביו ואימו נרדפים על ידי השלטונות שבמקביל מצירים את רגליהם של תלמידי ישיבות תומכי תמימים הנוודים מעיר לעיר כדי ללמוד וללמד.

בהגיעו לפרקו נשא לאישה את זוגתו תבדלחט"א מרת שולע שפרה שתחי', בתם של אנשי מסירות הנפש הידועים הרה"ח הרה"ת ר' יצחק אלחנן שגלוב הי"ד (בהרה"ח ר' יהודה לייב. נולד בשנת ה'תרנ"ו בעיר וויעטקא, ונהרג על קדה"ש בשנת ה'תש"ו) ורעייתו הצדקנית הידועה מרת מאראיישא (נלב"ע כ"א טבת ה'תשס"ז) שאף פרקי חייהם הפכו לסמל אות ומופת.

שידוך זה יצא אל הפועל לאחר שהתקבלה ברכתו המיוחדת של כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע, להלן העתק נוסח מכתב הברכה לשידוך (מתוך צילום כת"י):

"אל התלמיד החשוב מר אברהם שי'

שלום וברכה,

במענה לשאלת ידידי התלמיד מר שלמה זלמן שי' בן ר"מ קאצענעלענבוין בדבר הצעת השידוך עם בת ר' אלחנן שי' מהאמליע, ההצעה נכונה ויתקרב לגמור בכי טוב, והשי"ת יצליחם בגו"ר וישלח השי"ת רפואה לידי אביו שי' ויחזיק בריאות אחיו וב"ב יחי, ואביו ואחיו יגדלו ילידיהם יחי' לתו' חומעש"ט מתוך פרנסה בהרחבה".

לאחר שהצליחו לצאת מרוסיה הסובייטית בתום מלחמת העולם השנייה, ושהו מספר שנים באירופה, הגיעו בשנת ה'תשי"ג לארה"ב. הסבא סיפר פעם לנכדיו: "מיד עם צאתנו מרוסיה, ידענו שהפעילות ברוסיה בברכותיו הק' של הרבי הרי"צ נ"ע תימשך כאן בארה"ב בברכותיו של הרבי. יצאנו מרוסיה עם עוד הרבה חסידים בשנת תש"ו. היו הרבה תלאות בדרך, אך בחסדי השי"ת התיישבו בברכתו של הרבי בקליוולנד בשנת תשי"ג".

בעת היחידות הראשונה לה זכו להכנס אל כ"ק אדמו"ר זי"ע מיד לאחר שהגיעו לארה"ב, שאל אותם הרבי היכן הם מתכוונים לגור, והסבא ענה שמחלקת ההגירה הפנתה אותם לקליוולנד. על כך אמר הרבי: "ס'איז א פיינע שטאט, און פאר די קינדער איז פאראן דארטן א גוטע סקול". בהמשך הרבי בירך אותם ב"הצלחה רבה" והוסיף: "נעמט א פושקע, און זאגט צו די אידען געבן איין פעני, איין מטבע. רוסישע יידן האבן א גוטע הארץ און

ברכה ושלום!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף פון י"א חשון, אין וועלכען איר שרייבט וועגען דער השתדלות בנוגע צו חלב ישראל, און די פערשידענע מעגליכקייטען וועלכע זיינען פאראן אין דעם, און השם יתברך זאל העלפען אז איר זאלט ניט אפגעשוואכט ווערען אין דער ארבעט און דענסטמאל וועט דאס זיין בהצלחה, ווי עס איז פארזיכערט געווארען חסידים ואנ"ש אז אין יעדער ענין פון תורה יראת שמים ומדות טובות וועלען זיי מצליח זיין (קיצורים והערות לתניא סוף עמוד קכ"ב).

און בפרט אין דעם ענין, וואס אויסער די עצם זאך אליין וועט דאס זיין אויך א קידוש השם, אז ביז איצטער איז די גאנצע זאך געווען פארלאזען און די נשי ובנות חב"ד האט זיך איינגעגעבען צו מאכען דעם תיקון דעם גרויסען, און דער זכות זאל אייך ביישטיין, און די אלע וואס טוען אין דעם, אין דעם וואס זיי באדארפן בגשמיות וברוחניות.

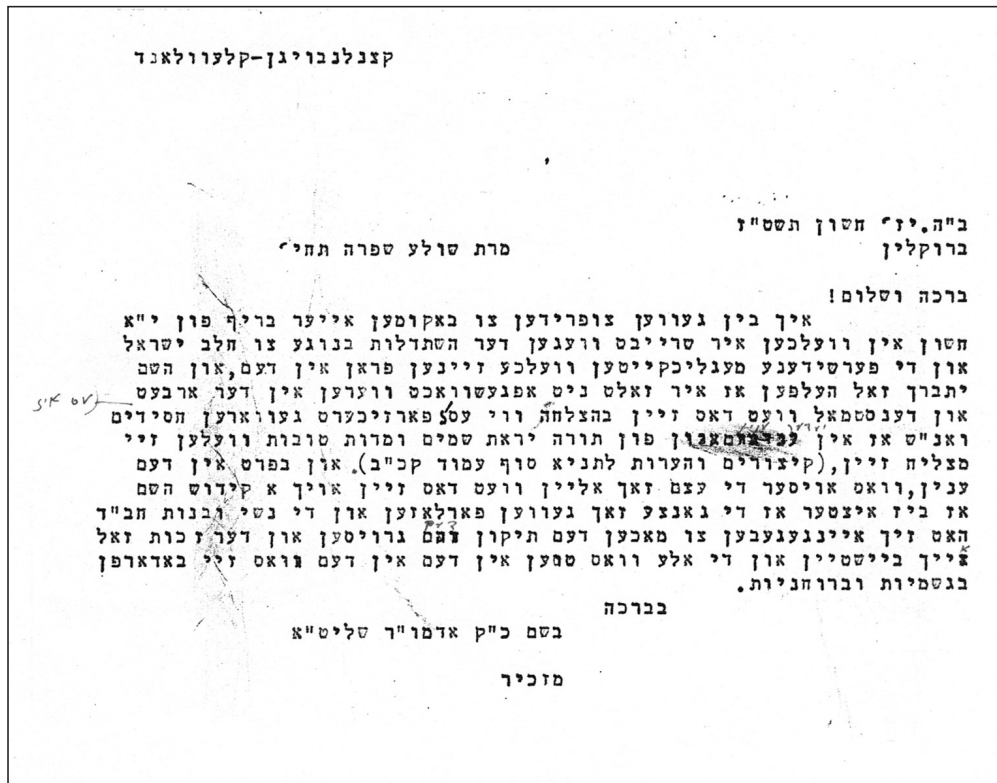
בברכה,
בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

במשך שנים ספורות, נמנעו הסבא והסבתא מלשתות חלב, משום שלא היה במקום 'חלב ישראל'. אחרי כמה שנים, החל יהודי מסוים בקהילה לארגן חליבה כשירה, אלא שברוב הפעמים, עד שהחלב היה מגיע לעיר, הוא היה מחמיץ.

החליטה הסבתא לעשות לזה סוף, ושירכה רגליה בין בעלי הרפתות באיזור, כדי לבדוק אפשרות לייצור חלב כשר למהדרין, עבורה ועבור משפחות נוספות בקהילה. הם ענו לה, שבאם היא מתחייבת לשווק 1000 בקבוקי חלב בשבוע, הם יהיו מוכנים לשלם עבור משגיח יהודי בעת החליבה. כל ההתחלות קשות, והציפיות לא הגשימו את עצמם, הרפת הפסיקה לשלם למשגיח כי לא עמדו במכסת האלף.

אולם הסבתא לא ויתרה, היא סיכמה עם שלושה רבנים מקומיים (צוקרמן, שפירא, ומאסקין) שהיו אחראים על הכשרות, ואילו את שכרו של המשגיח היא הוציאה מכיסה הפרטי. תקופת מה אחר כך, זכתה לקבל מכתב מיוחד מהרב:

ב"ה, י"ז חשון, תשט"ז
ברוקלין.
מרת שולע שפרה תחי'

בית הכנסת זה נוסד על ידי צאצאים של חסידי כ"ק אדמו"ר הצמח צדק נ"ע, ומכאן שמו. בית הכנסת התנהל ברוח ישראל סבא, עד שבשבת אחת הבחין הסבא שהורידו את גובה המחיצה. ה'פרעזידנט' של בית הכנסת ניגש אליו, כשראה שהוא מביט על כך בפליאה, ואמר לו 'האם אתה חושב שבמאה העשרים עדיין צריך את הדבר הזה הקרוי מחיצה?', הסבא ענה לו מיידית 'התורה לא משתנה!' ובוודאי שיש צורך לשמור על מה שנפסק בהלכה. אולם הדברים נפלו על אוזניים ערלות.

תקופה קצרה אחר כך, כשהסבתא נסעה לניו יורק להשתתף בוועידת נשי חב"ד, היא נכנסה ליחידות אל הרבי, וסיפרה את מה שקורה בעניין המחיצה. על כך שישנה הצעה עבור בעלה להיות רב וש"צ וכו' אולם אינו יכול לקבל ע"ע את המשרה באם אין מחיצה בבית הכנסת.

הרבי פתח ואמר, שיש לדבר עם הפרזידנט, אולם היא השיבה שזה לא יעזור משום שדעתו היא שאין צורך בימינו אלה במחיצה. המשיך הרבי ושאל מדוע לא לדבר עם אשתו, והיא השיבה שגם זה לא יעזור. הרבי המשיך ואמר שיש לגשת לבית הכנסת 'אנג יורעאל', ולקבל מהם מסמך הלכתי מפורש שיפרט מה צריך להיות גודל המחיצה בבית כנסת.

פרשייה מיוחדת הקשורה לימי הבראשית, היא סיפור המחיצה בבית הכנסת. במכתב שכתב הסבא אל הרבי (והעתקו נמצא בידינו) הוא מפרט:

"הנני להודיע לכ"ק אד"ש שזה שני שבועות שהרב... מבית הכנסת 'צמח צדק' העתיק דירתו לשיבת טעלז, וביקשו אותי לבוא להם על פראבע, שצריך לבוא בכל יום להמנין ערב ובוקר וללמוד בין מנחה למערב, ובשבת קודש קודם מנחה, וגם לקרות בתורה.

בימי החול יש להם מנין מצומצם מאנשים זקנים, ובש"ק קרוב לשני מנינים. ומשכורתם 25 דולר לשבוע, וכ"ז אפשר להיות טוב כי הנני נצרך מאוד לפרנסה, כי מפרנסת השחיטה הולך וחסר... רק שהפרזידנט... שי' איש קשה ותקיף בדעתו.

ועלה בדעתו לעשות המחיצה מעורת נשים, שהי' שם מכבר כותל מעשרים טפחים ועשה זה על י"ד טפחים, ובקשתי אותו שישים פארהיינגען על זה המחיצה של י"ד טפחים, וענה לי שיביא זאת על המיטינג של בית הכנסת. ונראה שהם שבעים רצון מאת, ואפשר כדאי שיכתבו לו מה'מרכז' או מ'אגודת חב"ד' באופן דיפלומאטי שיעשה זה, והנני מבקש עצת וברכת כ"ק אד"ש שישתיים על צד היותר טוב...".

קליוולענד - אוהיו

וכל זה עבור הסכום של ג' מאות דולר, גם הסכמתי ע"ז. ואחר הימים טובים אפשר שאתקבל לתמידות. וראינו במוחש שהועילה ברכת כ"ק אד"ש, כמו שמסיים כ"ק אד"ש במכתבו הנ"ל חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם.

ויעזור השי"ת שיקבלו אותי לתמידות, ויהי בהצלחה בגו"ר ויקבל השי"ת את תפלותינו לרצון בתוך כלל אחינו בני", ויזכנו בכתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה בגו"ר.

שלמה שניאור זלמן בן שרה

כמה שנים אחר כך, כאשר אותו פרזידינט נהיה יותר קרוב לסבא שהיה רב בית הכנסת, הוא גילה באוזניו את פשר המהפך שחל בדעתו. הוא סיפר, כי אביו הגיע אליו בחלום, ביום הארצייט שלו ב' דראש חודש אלול. אביו פנה אליו ואמר לו שהוא מוכרח להקים מחיצה בבית הכנסת, כפי שהרב מבקש. ולא, רע ומר יהיה גורלו. הוא קם מזועזע מהחלום, ומיד הודיע לחברי ועד בית הכנסת שהוא מסכים שהמחיצה תוגבה בחזרה, כפי שדורש הרב החדש. מני אז שימש הסבא בתור רב בית הכנסת 'צמח צדק' במשך שנים רבות.

דגש מיוחד בפעילותם היה עם יהודים יוצאי רוסיה שהגיעו לעיר, בגלים שונים של הגירה. ברבות השנים פעילותם הסתעפה והזרעים שנטעו, הצמיחו מוסדות ובתי חב"ד נוספים, גם בעיר קליוולענד עצמה וגם בערים נוספות במדינת אוהיו, כאשר החן החסידי, טוב הלב, הפקחות הטבעית והמסירות המוחלטת למילוי השליחות של הרבי ולכל דבר שבקדושה, הם המאפיינים הבולטים באישיותו ובהליכותיו של הסבא.

למרות עבודתו הגדושה עם יוצאי רוסיה בבית-המדרש "צמח צדק", על תפילותיו, שיעוריו ותכניות היהדות שלו, החל הסבא לקרב יהודים מכל החוגים, שהגיעו מרומניה, פולין, הונגריה, ומובן שגם יהודים מקומיים.

למרות שהתושבים מהחוגים החרדיים בעיר לא עזרו להם, הסבא הקפיד לחיות עמם באהבה ואחוה, כך חניך גם את ילדיו, לחיות עם כולם באהבה ואחוה. כשפלוגי השייך לחוג ידוע ניסה להפריע ולהתנכל, ודיבר נגד הפעילות החב"דית בעיר, אמר לו הרבי ביחידות: "זיי וועלן רעדן און איר וועט מצליח זיין!"

בימי הבראשית של השליחות, לאחר שקבלו מהרבי הוראה אין וכיצד לפעול בנושא (ראה עמוד 30), פתחה הסבתא במקום

משהתארכה היחידות, ניסה המזכיר לפתוח את הדלת לאות כי יש לסיים, אולם הרבי הביט לעברה ורמז שברצונו להמשיך. ואז פתאום, הרבי הרכין את ראשו בבת אחת, הדבר נמשך כך שלוש ארבע דקות, מבלי שהרבי יאמר דבר. הסבתא נכנסה לפחד גדול ולא ידעה מה לחשוב. אפילו עלה בדעתה לצאת מהחדר. והנה - שוב בבת אחת - הרבי הרים את ראשו, הביט לעבר החלון ואמר: "נו, אויב די אלע זאכען וועלן ניט העלפען - וועט זיין טאטע פון יענגער וועלט נעמען זיך פאר עם". כאן סימן הרבי בראשו הק' שהיחידות הסתיימה.

לאחר זמן מה, התקבלה מהרבי אגרת קודש הממוענת אליהם, ביום ה' אייר תשי"ט (ראה עמוד 33).

בתחילת חודש אלול, פנו אליו שוב מועד הקהילה עם ההצעה לשמש כרב וכש"ץ בחגים הקרובים, תוך שהם אומרים שיש הסכמה לעמוד בתנאים שלו להעמיד את המחיצה כדרוש. וכך, באותו חודש תשרי נכנס הסבא לשמש כרב בבית הכנסת.

במכתב מיום עש"ק ח' אלול ה'תשי"ט, הסבא כותב שוב אל הרבי, את הבשורות הטובות:

"מכתב כ"ק אד"ש מה' אייר נכון קבלנו. וכעת אוכל לבשר לכ"ק אד"ש שהפרעזדינט מר .. עשה פארהיינגען לעזרת נשים של בית הכנסת 'צמח צדק' בערב ש"ק העבר, בדר"ח אלול, ביום היארצייט של אביו מ"מ נ"ע. כעת המחיצה של העזרת נשים יותר מח"י טפחים.

ואני, אחר שהייתי אצלם ד' שבועות, היינו כל חודש אייר והבטיח לי הפרעזדינט הנ"ל להביא זה על המיטינג של בית הכנסת, וראיתי שאין ממש בדבריו, הפסקתי לבוא לבית הכנסת הנ"ל. ועשיתי כהוראת כ"ק אד"ש במכתבו הנ"ל, וגם כהוראת כ"ק אד"ש שמסרה לי זוגתי תי' מהיחידות. היינו, לבקש מכתב מיאנג זירעאל איך הם עושים מחיצות כשירות. המכתב אודות המחיצות כשירות בשפת אנגלית מסרתי לו וגם דברתי עם הרב .. שיש לו קצת השפעה עליו שידבר עמו. וגם אחדים מהמעמברעס דיברתי שישפיעו עליו.

ואחר כל זה לא העיז פנים, ולא קראו מיטינג מבית הכנסת יותר מג' חודשים, ובמשך הזמן קראו כמה אנשים לפראבעס. ובשבוע העברה מסרו לי משמו, שאם אני חפץ להיות אצלם בעל קורא בעל תקיעות ובעל מוסף על ימים נוראים, יעשה פארהיינגען, והסכמתי ע"ז. בו ביום, עשה מיטינג מבית הכנסת והסכימו ע"ז לעשות פארהיינגען. גם ביקש אותי שמשך חודש אלול וכל חודש תשרי, אבוא בכל יום לתפילת שחרית וש"ק לקריאת התורה, וקודם מנחה ללמוד.

בית ספר לדפוס שייקרא "יד החמישה" לזכרם של הקדושים שנרצחו.

באותו בית ספר, הסביר הרבי, נערים יוכשרו למקצוע הדפוס ובד בבד יתקרבו ליהדות ולחסידות. אני עוד זוכרת את לשונו הקדושה של הרבי כשאמר שבאותו בית ספר יודפסו "עניינים הקשורים להפצת המעיינות" וגם את סיום דבריו הק' לנשי חב"ד: "איך בעט די נשי חב"ד וואס געפינען זיך איצטער דא, מ'זאל שיקן א טלגרמא, אבער ניט קין ליידגע".

איני יודעת מה עשו יתר נשי חב"ד, אבל אני שבת לקליוולענד בהחלטה ברורה. כינסתי את הנשים שהשתתפו כבר בארגון נשי חב"ד שהקמתי קודם, ואמרתי להן שמחובתנו לשלוח מברק עם מכתב עידוד לבניית המקום, וכל אחת צריכה לתרום דולר. תוך שנה קיבצתי מנשי חב"ד בקליוולנד בלבד 500 דולר. כשהסכום היה בידי, נסעתי לרבי ונכנסתי ליחידות. נכנסתי לחדרו הק' של הרבי, עמדתי שם בדיוק היכן ששהיתי שנה לפני כן בעת השיחה, ואמרתי לרבי שבעקבות הוראתו הק' מהכינוס אשתקד, אספתי סכום זה מכל משפחות המקורבים בעיר.

עד ימיו האחרונים ממש, פעל הסבא גדולות ונצורות בקירוב ליבם של מאות ואלפים מכל החוגים לאביהם שבשמים. בא' השנים סיפרה הסבתא: "באחת היחידויות האחרונות שהיו לי, זמן קצר לפני שהרבי הפסיק לקבל אנשים ליחידות בשנת ה'תשל"ח, אמר לי הרבי בזה הלשון "אייערע קינדער וועלן זיך צושפרייטן זיך איבער די גאנצע וועלט".

את ארגון 'נשי ובנות חב"ד קליוולנד' ותוך זמן קצר היו במקום שלושה סניפים.

בדברי ימי חב"ד שמוור מקום מיוחד לטבח המזועזע בכפ"ח, בו נהרגו מיריות המחבלים חמשה תלמידים, יחד עם המודריך שלהם הת' שמחה זילברשטרומ הי"ד.

סכום כסף גדול לטובת הרחבת המוסדות, כפי הוראת הרבי לאחר המקרה הנורא, הגיע מקליוולנד, כפי שסיפרה הסבתא לימים:

"היינו אז שלוחים צעירים, ולא חסרה לנו עבודה נוספת. אני ובעלי היינו עסוקים בכל היממה עד למעלה מהראש, אלא שאת התיק הזה של התמסרות לטובת בית הספר למלאכה בכפר, או ליתר דיוק "בית הספר לדפוס יד החמישה שליך בית הספר למלאכה" הרבי הפיל אלי באופן אישי. הפעילות הזו לא נעשתה על חשבון תפקידינו כשלוחים של הרבי בקליוולענד, אלא אדרבה - היא היתה אחד המניעים לכך שהרבי דרש זאת דווקא ממני.

בליל יום חמישי, אור לבדר"ח אייר ה'תשט"ז, בערך בשעה שמונה בערב הותקף אולם הלימוד והתפילה של בית הספר למלאכה בכפר חב"ד, על ידי מחבלי הפדאיון. זמן מה לאחר מכן הייתי בניו יורק, הגעתי לוועידה העולמית השנתית של נשי ובנות חב"ד מתוקף תפקידי כיו"ר הסניף בקליוולענד.

באותן שנים ראשונות של הנשיאות, היו הנציגות נכנסות לחדרו הק' של הרבי, ושם היה הרבי אומר לפניו שיחת קודש מיוחדת. באותה שיחה דיבר הרבי על הרצח ואמר שכעת בונים בהוראתו

אגרות קודש

במשך שנות התמסרותם לעבודת השליחות בעיר קליוולענד שבמדינת אוהיו, קיבלו הסבא והסבתא אגרות קודש רבים ובהם עצות וברכות, הוראות ועידודים, מלבד מה שזכו לשמוע בעל פה מפי קודשו של רבינו, להלן לקט קטן מתוך האוסף שנשמר בביתם.

בב' אגרות קודש ראשונות אלו, הן כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע והן כ"ק אדמו"ר זי"ע כותבים אל הסבא בעניין משרתו כשו"ב.

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה כ"ח כסלו תש"ח.
ברוקלין.

ידידי ה"ח אי"א מוה"ר שלמה שיזלמן שי

שלום וברכה

במענה על כתבו מכ"ב כסלו יתרגל עצמו באומנות הזביחה ויכתוב לי בפרטיות איזה אמצעים דרושים לו בשביל הסתדרותו. כי חבא בתור תלמיד הנח לפי חוקי המדינה ליינו רשאי להתעסק בעניין של פרנסה זולה לימוד בישיבה. והשי"ת יעזרהו בגו"ר.
בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר. מ. א. מאגיד

קצנלבויגן-פאריז.

"יתרגל עצמו באומנות הזביחה" - כ"ח כסלו תש"ח - קצנלבויגן פאריז

קצנלנבויגן - קלעוולאנד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

בי"ה, י"ב מה תשי"ד.
ברוקלין

הו"ה אי"א נו"נ כו' מוה"ר
שלמה שניאור זלמן שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלה מכחבו מג' וירא, בו כותב
אודות הצעת משרת שו"ב במחננס הט'.

הנה הצעה נכונה היא ויהי' בשעה טובה ומוצלחה
בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה אעילאו פ"ק

"כותב אודות הצעת משרת שו"ב במחננס" - י"ב מ"ח תשי"ד - קצנלנבויגן קלעוולאנד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין נ. י.

ב"ה, כ"ד אדר תשי"ג
ברוקלין.

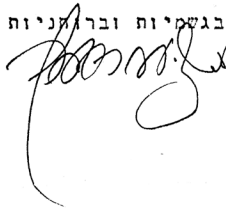
הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק
בצ"צ מוה"ר שלמה שניאור זלמן שי"

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מעשי"ק השא, בו מודיע מביאתם
צליחה לקליוולאנד, ואשר כבר התחילו להסתדר שמה. ובטח יצליח
השי"ח שתה"י הסתדרותם טובה בגשמיות וברוחניות, והוא וזוגתו
יגדלו את ילידיהם-שיחיז-לתורה ולהופה ולמעשים טובים מתוך
הרחבה.

מוסג"פ קונטרס לב' ניסן הבע"ל ששטח יזכה בתוכנו
אח הרבים.

בברכה להסתדרות טובה בגשמיות וברוחניות
המחכה לבשורות טובות

"מודיע מביאתם צליחה לקליוולאנד" - כ"ד אדר תשי"ג

קצנלנבויגן = קלעווילאנד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubarvitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין נ. י.

בי"ה י"ז טבת תשי"ד
ברוקלין

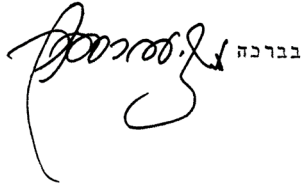
הרה"ח אי"א נוי"נ כו'
מוה"ר שלמה שניאור זלמן שי"

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכתבו המהיר מו' ויהי, ותח' על הבשו"ט אודות קהתועדות, המלוה מלעה' והקביעות עתים ללימוד שכותב אודותם, ובודאי למותר לעוררם על פסק רז"ל מעלין בקדש, וכשפותחין להקביעה כהודה של מחט הרי נותן הוא הצלחה כפתו של אולם.

ב) בהנוגע למ"ש אודות ארגון נשי ובנות חבי"ד, אשר יש כבר ארגון מעין זה שמתאספים בכל שבת, הנה פשיטא שאין כדאי לגרום לפירוד הלבבות, אבל לאידך גיסא, אין לוותר גם על ענין הפצת הוראות החסידות דרכי' ומנהגי'. ושני דרכים בזה, אם באפשרי-צ'הפנך הארגון שכבר ישנו שיחאים גם לתכלית זו הרי מה טוב, ואם יגרום זה למחלוקת וכיו"ב, אזי יש לארגן ארגון כנ"ל אשר יתאסף בזמנים שונים מאסיפת הארגון שכבר ישנו, והלימודים יהיו ג"כ כעין העדפה ותוספת על הלימוד שכבר קבעו בהארגון **שע**, אבל לא כעין התחרות (קאנקורענציא), ובודאי יש למצוא דרך דיפלומטי' לזה.

ג) נהניתי ממ"ש שיש לו קביעות לימוד בדאי"ח עם האברך דוד שי' העלבערג ובמח' ישתדל למשוך עוד אברכים ללימוד כזה, ע"י האברך הנ"ל או באופנים מתאימים אחרים.

בברכה

"בהנוגע למ"ש אודות ארגון נשי ובנות חב"ד" - י"ז טבת תשי"ד

קצנלנבויגן - קלעוולאנד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה כז" אייר תשט"ז
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ כו'
מוה' שלמה זלמן שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכה' אייר, ות"ח על הבשו"ט משילוח
הטע"ג, מההתועדות וכו', ויה"ר שילכו כל הענינים בהתרחבות והתפשטות יותר.
והשי"ת יצליח את כאו"א בתצ"י שיביאו לתוצאות הולכות וגדלות ובחוגים
ההולכים ומתרחבים, ואשרי חלקו של כאו"א הלוקח חלק בזה, ושכרו יסולם
בענינים הכללים ובעניניו הפרטים, כמבואר בדרז"ל בכ"מ, וכנראה גם במוחה.
בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות

הפעקות באה"ק ת"ו (ולא כאן) להעתקת אהיו שי' לשם - באם אתם
מסכים ע"ז נכון הוא. ויה"ר שיהי' בשטומו"צ.

"ואשרי חלקו של כאו"א הלוקח חלק בזה" - כז" אייר תשט"ז

קצנלנבויגן - קלבלנד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

ביה.ג' כסלו תשי"ז
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"ב עוסק בציצ
סוה' שלמה שניאור זלמן שי'

שלום וברכה!

לאחרי שתיקתו הארוכה נתקבל מכתבו מאדרי"ח כסלו, הוא חדש הנסים והגאולה, ונעם לי לקרות בו ע"ד ההתועדות שבמחננו הט', ובפרט אשר נצטרפו אליהם כמה אברכים מתלמידי הישיבה, ואף שפשוט שאין מספרם כפול שהי' צריך להיות, בכל זה תקותי אשר הוא ואניש שבסביבתו ישתדלו גם בזה. והרי אברך ותלמיד ישיבה אינו מעורב לע"ע בענייני עלמא דשיקרא, ולכן חשוב עוד יותר להחזירו רוח יראת שמים ואהבתו ית', אשר כיצד הדרך שיבוא לזה הוא ע"י לימוד תורת החסידות והליכה בהדרכותי' ומנהגי', וק"ל.

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק מוי"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגיים זי"ע, וביחוד את אחיו רפאל שמעון ובי"ב-שליטי"א-להפצטרך להם ולצאת פן המיצר אל הסרחב בחסד ומחמסים ובקרוב.

בברכה
Menachem M. Schneerson

נ.ב.

בדאי מכינים תכנית מתאימה לניצול באופן המתאים את הימים הבהירים דיוד ולי"ט כסלו וחנוכה הבע"ל.

מוחזר בזה שעק ע"ס 50 שקל ששלח מכבר על שילוח חבילות, כיון ששולח ישר.

"ונעם לי לקרות בו ע"ד ההתועדות שבמחננו הט', ובפרט אשר נצטרפו אליהם כמה אברכים מתלמידי הישיבה" - ג' כסלו תשי"ז

קצנלנבוי גן = קלעוולאנד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, ה' אייר תשי"ט
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה' שלמה זלמן שי'
וזוגתו מרת שולע שפרה תחי'

שלום וברכה!

באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריף, ~~מאן~~ וואס איר שרייבט וועגן דעם פארשלאג פון דער צמה צדק שול, =

פארשטענדליך אז בכלל איז כדאי צו אינטערעסירען זיך אין דעם זממה טעמים, ניט נאר גשמיות'דיקע נאר אויך רוחניות'דיקע. אבער פארשטענדליך, אז מ'דארף באוואוסן פון "קולות" און בפלג פון ניט געוואונשענע, און אז זוכטן א דיפלאמאטישען וועג א פאסענען, צו טאן דאס דורך פריינד, און ניט דירעקט, און ערקלערען - ווי איז דאס מעגליך אזעלכע ניט געוואונשענע ענינים אין א שול בכלל, און בפרט א שול וואס טראגט אויף זיך דעם נאמען צמה צדק. ורבוה"ק האבען דאך געזאגט אז חזקה להעמולה שאינה חוזרת ריקס.

ובהנוגע וואס איר (מרת שולע שפרה תחי') שרייבט וועגן די ציינער, בכלל איז די ציינער וועלכע געפינען זיך אונטערן בריף און וועלכע פאראורזאכען צייטענווייז היטאג אדער ווערן געשוואלען, איז אויב א דאקטאר ראט צו באזייטיגען זיי, איז דאס א גלייכע זאך,

בהנוגע צו די אנדערע ציינער, איז באוואוסט אז די אמעריקאנער דאקטוירים ווילען באזייטיגען זיי, אבער יוראפישע מענשן האלמען ניט אזוי. און דעריבער דארפען הערען די מיינונג לכל הפחות פון צוויי דאקטוירים, און צושטימען צו דער דיעה, וואס ווייניגער צו באזייטיגען.

איך האף אז צו דער צייט פון באקומען מיינ דיזן בריף, איז שוין אייער בידענס געזונט בעסער, און וועט אנזאגען גוטע בשורת בטוב הנראה והנגלה.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
M. Schneerson
מזכ"ל

"בהנוגע צו די אנדערע ציינער, איז באוואוסט אז די אמעריקאנער דאקטוירים ווילען באזייטיגען זיי" - ה' אייר תשי"ט

קאזען = קלייזלאנד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

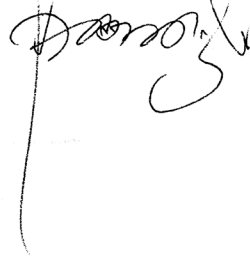
בי"ה, ז' מ"ח תשכ"ב
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ וכו'
מלאכתו מלאכת שמים
מוה' שלמה שניאור זלמן שי'

שלום וברכה!
מאשר הנני קבלת מכתבו מיום הראשון עם המצורף
אלי.

ובעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם על
הציון הק' של כ"ק מו"ה אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע, וי"ה
רצון שיבשר טוב בהנוגע לכאוי"א מהם בטוב הנראה והנגלה,

והרי באים הננו מחדש תשרי זמן שמחתנו שמי"ז
שמחת תורה, שענינו להמשיך מהשמחה על כל השנה כולה,

בברכה לבשו"מ

"והרי באים הננו מחדש תשרי זמן שמחתנו" - ז' מ"ח תשכ"ב

שער שלישי

הת' יעקב דוד ע"ה קאטלארסקי עומד מאחורי הרבי במעמד 'כוס של ברכה'

לחודש טבת). ואכן, ידידיו לספסל הלימודים מעידים שהיה א פנימיות'דיקע חסידישע בחור. בני גילו סיפרו לצורך הכנת פרק זה, על עובדת היותו בחור 'חי מאוד' (זייער לעבעדיק), שיצר סביבה חסידית ושמחה סביבו בכל עת.

לקראת חגיגת הבר מצווה בשנת ה'תשכ"א, נכנס אביו אל הרבי ואמר שהוא רוצה לערוך את המסיבה במוצאי שבת בראשית. היתה זו השמחה הראשונה במשפחת קאטלארסקי אחרי המלחמה, והתוכנית היתה לעשות שמחה גדולה.

שאל אותו הרבי, מה הקשר בין חול המועד סוכות (בו נולד יעקב דוד) לבין שבת בראשית, והאבא השיב שאין אפשרות לעשות מסיבה גדולה בסוכות, כי אין מקום בסוכה. הרבי לא היה שבע רצון מכך והגיב שאפשר לעשות זאת בבית ובסוכה של הבית, ואם יש צורך כדאי להגדיל את הסוכה שיוכלו להיכנס בה יותר מוזמנים. כאשר שאל הלוא אי אפשר להזמין את כולם, ענה הרבי 'אז יהיה קהל קטן יותר'. היה נראה שרצונו של הרבי, שסעודת וחגיגת בר מצווה יעשו בו ביום, ולא יאחרו.

קוים לדמותו של דוד החתן, התמים יעקב דוד ע"ה בן הרה"ת ר' צבי יוסף ע"ה קאטלארסקי.

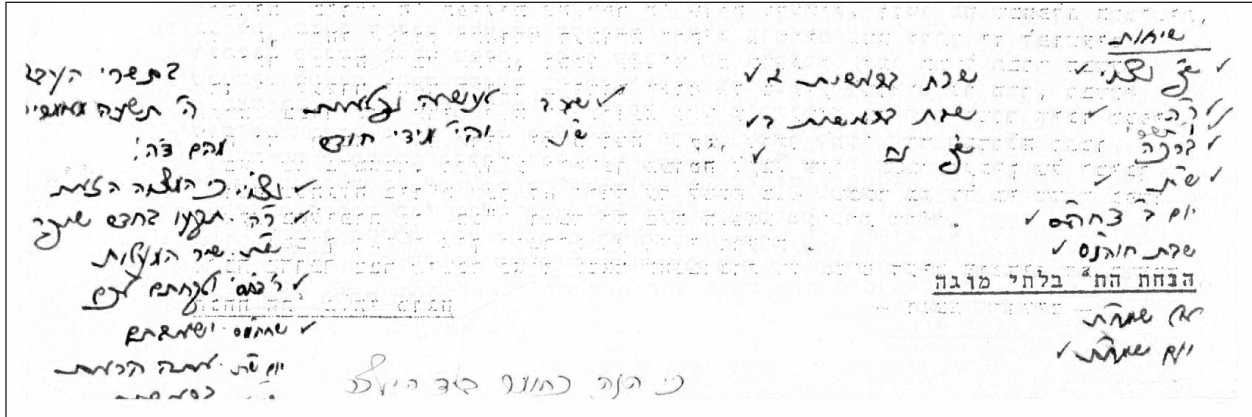
יעקב דוד נולד כבן בכור להוריו, ביום רביעי, י"ז תשרי ה'תש"ח, א' דחול המועד סוכות.

בעת שהיה ילד צעיר היה אביו מעיר אותו בכל יום ברבע לשש בבוקר, כדי ללמוד איתו ועם אחיו גמרא וחת"ת. בשש ועשר דקות היו צריכים להיות ישובים ליד הגמרות, והאב היה מכין להם כוס קקאו.

עוד מנעוריו, התבלט בשמחת החיים המיוחדת שאפפה אותו בכל הליכותיו, ונשא חן וחסד בעיני כל ידידיו ומכיריו.

קו השמחה שאפיין את חייו, קיבל ביטוי מיוחד במילותיו הק' של הרבי. היה זה בעת ההתוועדויות בבית חיינו במחיצת הרבי, כאשר היה ניגש כילד - כפי שהיה נהוג אז - בסמיכות ליום ההולדת, בזמן הניגונים בין השיחות לומר 'לחיים'. לשונו הק' של הרבי הייתה כו"כ פעמים "ער זאל זיין א פריילאכער חסיד". בעת היחידות האחרונה לה זכה, בירך אותו הרבי בזה"ל: "א לעבעדיקער פריילאכער חסידישער בחור" (ולהעיר שנלב"ע ביום ח"י

רשימה בכת"י של הת' יעקב דוד ע"ה קאטלארסקי - השיחות שהעתיק במכונה, בגב א' ההנחות

במשך שנים רבות, הרב יהודה לייב ביסטריצקי ע"ה היה בין אלו שהיו מספקים ד' מינים לבית חיינו. באותם שנים לא היו הדסים מהודרים ניתנים להשגה בקלות, הם היו מגיעים ממדינת אריזונה בחבילות גדולות והיה צורך לבחור הדסים מהודרים ומשולשים עבור הרבי, ועבור הסטים של ד' מינים שהיה הרבי מחלק או שולח מעבר לים. יעקב דוד השקיע שעות רבות קודם חג הסוכות יחד עם כמה מידידיו הת' למיין את ההדסים המשובחים והמהודרים ביותר.

בעת שהיה מגיע תורו להיכנס ליחידות של יום ההולדת (נולד בא' דחוח"מ סוכות), היה אוהז בידו את ההדסים שבחר, ומוסר אותם לידו הקדושה של הרבי בפתח היחידות האישית.

משכך הורה הרבי, בוטלה התוכנית הראשונית, והבר מצווה התקיימה בבית המשפחה, כאשר הגברים מתוועדים בסוכה אותה הגדילו כפי הצעת הרבי, ואילו הנשים היו בתוך הבית פנימה, והייתה זו שמחה חסידית אמיתית.

לימים, כאשר הגיע מועד הבר מצווה של האח הצעיר יותר, משה יהודא שיחי, אמר הרבי לסבא: 'כתוב 'לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים' (שבת י' ב'), וכשם שמסיבת הבר מצוה של בנך הגדול היתה אצלכם בבית, כך יהיה גם בבר מצוה זו'. וכך היה גם בבר מצווה של האח הצעיר יותר, מנחם מענדל שיחי.

The Rebbe recites the MARRIAGE BLESSINGS.

ברכות נישואין

מימין לשמאל: ר' ברוך שלום שוויי, הרחמ"א חדקוב, חתן ר' אברהם יצחק ששונקין, הכלה מרת שרה רבקה, כ"ק אדמו"ר, אם הכלה מרת חי, ר' ראובן בערנס, הרב יצחק זלמן פויזנער, שורה שני' מימין לשמאל: ר' ישראל הלוי לאבאקאוסקי, (מאחוריו) ר' אלכסנדר זיסקינד פיקארסקי, ר' שלום דובער שפירא, (בצד שמאל) ר' מיכאל באנישעוויטש, (מאחוריו) חיים יצחק דרייזין, ר' אהרן סערעבריאנסקי. מעל החופה מימין לשמאל: ר' יעקב דוד קאטלארסקי, ר' יצחק סופרין, הרב יצחק אהרן גאלדין, ר' בן ציון ראסקין, ר' יהודה לייב אלעווסקי, ר' העניך שלום לעווין, ר' יחזקאל לעבאוויק, ר' יוסף מינאקאוויטש, ר' אלתר שניאור זלמן ליפסקר.

THE REBBE LEAVES THE CHUPA.

בדרך מהחופה

מאחורי כ"ק אדמו"ר: הרש"א קאזארנאווסקי, הרשנ"ז הלוי דוכמאן, הר"ש הלוי לעוויתין הרמ"ד טעלעשעווסקי. ליד השולחן שורה ראשונה מימין לשמאל: הרב שלום דובער אלפרוביץ, ר' יעקב דוד קאטלארסקי (מחזיק בד החופה), ר' שלמה הכהן זרחי, ר' משה יהודה קאטלארסקי, ר' חיים דוד ליין, הרב יצחק דובער אושפאל. שורה שני' מימין לשמאל: ר' אברהם קארץ, ר' שלום דובער גורקאוו, הרב יהודה לייב צייטלין, הרב חיים הלוי לעווילעוו, ר' חיים שלום דובער ליפסקר, הרב אייזיק שוויי.

ר' בנימין כ"ץ מגניו הייבן, מספר שכאשר למד בישיבת תות"ל במונטריאול בשנים תשכ"ג-ד' התפעם מהמסירות המיוחדת של יעקב דוד עבור הזולת, וכן חקוק בזכרונו איך שהיה נוהג לצאת ולהניח תפילין עם יהודים ברחוב, עוד לפני תקופת 'מבצע תפילין' שקיבל תנופה רבה בשנת ה'תשכ"ז לאחר מלחמת ששת הימים.

לקראת חודש אלול ה'תשכ"ו, תחילת שנת הלימודים ה'תשכ"ז, ביקש אביו לשולחו להתעלות בתורה ובחסידות בישיבת תות"ל בארץ הקודש, וכתב לרבי על כך. במכתב התשובה שלל זאת הרבי מכל וכל, והוסיף וכתב "שאינ מורא דכאן חלה שם כלל". אף שמילים אלו נשאר סתומים ולא מבוררים כל צרכם, מיותר לציין שהתוכנית התבטלה ויעקב דוד המשיך את לימודיו במונטריאול.

ידידיו מספרים שבשבת האחרונה לחייו, בעת ששוחחו בישיבה, ציין אודות דבר מעניין, ששמו מוזכר בקריאת התורה ובהפטרות, ובתורה קוראים 'ויחי יעקב בארץ מצרים... ויקרבו ימי... למות', וכן בהפטרות מסופר על ימי האחרונים של דוד המלך 'ויקרבו ימי דוד למות'. בשבת קודש שלאחר זה עלתה נשמתו של התמים יעקב דוד בסערה השמימית.

במשך תקופה ארוכה מאוד עורר הת' יעקב דוד בין חבריו התמימים וכן אצל המשפיעים בישיבה, על דבר המעלה שכל חייו של תמים גם ברוחניות וגם בגשמיות הם דווקא בין כותליה של ישיבת תומכי תמימים. הנהוג היה אז, שלסעודות שבת קודש הולכים הבחורים לסעוד על שולחנם של הבעלי בתים, אנ"ש בקהילה המקומית.

אומר ועושה, יעקב דוד טרח וארגן סעודת שבת עשירה, בכל מיני מטעמים בשר ודגים בשפע, יין ומשקה לרוב, ואכן הצליח בסופו של דבר לגרום שנשארו בשב"ק לאכול ולהתועד בישיבה דווקא. לא היה מאושר ממנו, כאשר לאחר התפילה המרוממת, נשארו כולם בבניין הישיבה, לסעודת שבת ולהתועדות רעים. הוא התוועד ואמר 'לחיים' יחד עם חבריו התמימים, ואף לאחר שבאופן רשמי כולם ברכו ברכת המזון ועלו לחדריהם לתפוס תנומה, הוא המשיך 'להתועד' בחדרו בפנימייה עם ידידיו התמימים, והיה בשמחה גדולה מאוד.

א' מבני המשפחה נזכר במעמד, כאשר בסיום אחד מאותם יחידויות של ערב חג הסוכות, הרבי מסיים את היחידות כאשר הוא פונה אל יעקב דוד ואומר "א יישר כח".

בתור ילד שגדל והתבגר סביב בית חייו, פיתח חוש מיוחד וחביבות נפלאה לדבריהם ותורתם של רבותינו נשיאינו. היה לו 'קאך' נדיד בכל מילה הגה או אימרה של הרבי.

בזמנו הפנוי, בין הסדרים ובין השיעורים בישיבת תות"ל במונטריאול, היה עמל שעות על גבי שעות, רכון על גבי מכונת כתיבה ישנה, לתקתק 'הנחות' משיחות והתוועדויות של כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע שהיו מונחים בארגזים, בביתו של המשפיע המקובל הרב מנחם זאב הלוי גרינגלאס שהתגורר במונטריאול.

בחול המועד של חג הפסח ה'תשכ"ו, נסע במיוחד לחנות מסויימת יחד עם ידידו וחברו לספסל הלימודים אברהם גערליצקי, על מנת לרכוש מכונת תקתוק חדישה, שתקל ותזרז את מלאכת העתקת והפצת תורת רבותינו נשיאינו.

בעת ההתוועדות בשבת קודש שלאחר הפטירה, ניגש האבא אל הרבי, לבקש ברכה. הלשון שאמר הרבי נשמעה אצל העומדים על יד, והם חזרו באוזנינו על כך: "ער זיצט אין גן עדן און הערט חסידות פון דער שווער". עדות משמי שמיים לקרוצי חומר. ההורים ובני המשפחה התרגשו לשמוע דברים מבהילים ושמימיים אלו, ולקחו מזה נוחם וחזוק לשבר אשר הושברו בעת נלקח מאתם בנם מחמדם בלא עת.

ליום היארצייט הראשון, קיבל אביו הוראה בעת היחידות' שידיפסו קונטרס חסידות לעילוי נשמתו, והדפיסו את המאמר ד"ה 'מים רבים' משנת ה'תשי"ז לזכותו ולעילוי נשמתו.

גם כשהודפס על ידי קה"ת ספר השיחות ה'תד"ש, הוקדשה ההדפסה לזכותו ולעילוי נשמתו, וכן קונטרס ראש השנה ה'תשי"י, מכ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע, בשנת ה'תשכ"ט.

לפתע פתאום, השתרר שקט. החברים חשבו שהוא פשוט נרדם. אולם האמת המרה הייתה שתוך כדי ההתוועדות החסידית, אירע מה שאירע ונשמתו הטהורה והתמימה שבה אל בוראה.

ההלם והשבר היה גדול מאוד על כי נקטף בדמי ימיו תמים זה, כאשר הוא בן י"ט שנה בלבד. היה זה כאמור בליל שבת קודש פרשת שמות, ח"י טבת ה'תשכ"ו.

עתה הבינו בני המשפחה את פשר התשובה שקיבלו מהרבי, בקשר לתוכנית הנסיעה לארה"ק. היה זה זמן בו התקיימו ניתוחי מתים רבים ברשות השלטון המקומי, והתקיימו הפגנות סוערות של חוגי החרדים כנגדם. הרבי צפה וראה את שיקרה, ומנע את עוגמת הנפש ואת הצורך במלחמת חורמה כנגד אלו שהיו רוצים לבצע נתיחה שלאחר המוות רח"ל.

ארונו הוטס לניו יורק, שם עבר מסע ההלווייה על יד בית חיינו, ומ"כ על יד ובסמיכות לאהלה הק' של רבותינו נשיאינו.

במחנה הקיץ גן ישראל מונטריאול, נקראים חדרי הלימוד של החניכים בשם 'אהל יעקב דוד'. מספרים גם כי אחד הניגונים הוותיקים של הקעמפ, שמתנגן עד היום ברגש רב, על ידי דורות של קעמפיסטים, הולחן על ידי יעקב דוד ביחד עם כמה מחבריו.

שער רביעי:

לרגל השמחה במעונו בנישואי בנו הרה"ת יעקב דוד שיחיו, הואיל למסור לפרסום 10 סיפורים מיוחדים הכרוכים בעבודת הק', ובהם באו בעיקר ההדרכה הישירה שזכה לקבל מהרבי אם במענות קודש או בעל פה, במשך השנים.

וזאת למודעי, אשר חלק קטן מהם פורסם בבימות שונות, אולם עם שיבושים רבים הפוגמים במהות הסיפור או באמינותו, ועל כן הוחלט לפרסם זאת שוב, בדיוק מירבי, החשוב כל כך בכל הנוגע לענייני הרבי.

אב החתן, הרה"ח הרה"ת ר' משה יהודא קאטלארסקי שיחיו, זכה בחסד חנם שעל ידו נפעלו עניינים רבים לטובת השלוחים והשלוחות ובכלל בשדה עבודת השליחות הק' של כ"ק אדמו"ר זי"ע, זאת במסגרת עבודתו בהמוסדות המרכזיים ה'מרכז לענייני חינוך' ו'מחנה ישראל'.

רבים מהפעולות שנעשו בעת שליחויות אלו עדיין לא פורסמו, ועוד חזון למועד. אולם מעט מזעיר סיפר הרמ"ק בהזדמנויות שונות, בעת כינוס השלוחים העולמי או בעת כינוסי השלוחים האזוריים, וכן בעת התוועדות וכיו"ב.

'עיר האביב הנצח' הודות למזג האוויר הנוח והפארקים המטופחים. בעיר זו אחד המרכזים הכלכליים החשובים במדינה, ומטבע הדברים הגיעו אליה יהודים שעסקו במסחר חופשי בתחומים שונים.

ביום כ"ג אייר ה'תשד"מ (ה-25 למאי 1984), ישבו ראשי הקהילה מר יעקב ליכטנפעלד ומר לואיס מאיר וכתבו מכתב אל הרבי, בו הם פונים בבקשת עזרה. הם מסבירים כי הקהילה שלהם קטנה מאוד - לא יותר ממאתיים יהודים (כולל הילדים), ברובם ניצולים ממחנות ההשמדה ומהשוואה האיזמה.

הם קובלים על מצבה הרוחני הירוד של הקהילה, בכך שמעטים בה שומרי תורה ומצווה, ולאור העובדה כי אין להם מנהיג ורב, הם פונים בשאלה אל הרבי "האם תוכל לספק לקהילה שלנו רב אחד?"

הם מוסיפים כי הרב יהיה לו תפקיד רחב של מורה דרך רוחני לדור המבוגרים, וכזה שיצטרך לתת סיוע והדרכה במיוחד לנוער הצעיר בחינוך יהודי, וכן הלאה.

על מכתב זה שהגיע מראשי הקהילה היהודית כתב הרבי בכת"ק "הידוע עד"ז (קאטלארסקי שי?)"

עניין 'השליחות' שהחל עוד בימי רבותינו נשיאינו בדורות הקודמים, קיבל תנופה אדירה בשנות הנהגתו של רבינו, כידוע ומפורסם, כאשר יצאו זוגות צעירים בשליחותו הקדושה לערי השדה.

לאחר עבודה מאומצת של זריעה וחרישה בעמל וביזע, על ידי משפחות השלוחים שיחיו, שכבשו עוד פינה ועוד עיירה בכל תפוצות ישראל, וקירבו אלפים ורבבות על ידי הרבצת התורה וחיזוק בקיום מצוותיה, והפצת המעיינות חוצה, נחקה ההכרה בקרב העם שיש מנהיג לדורינו הלא הוא כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש, הדואג לכל יהודי ויהודי בכל מקום שהוא, וניתן לפנות אליו בכל בעיה ותהייה, גשמית או רוחנית.

וכך החל הנוהג באותם שנים, שהתקבלו ריבוי מכתבים מקהילות יהודיות שונות ברחבי תבל, שידעו שבאם רוצים לקבל איזה סיוע גשמי או רוחני לכלל הקהילה או ליחידים בהקהילה, הכתובת היא: הרבי מליובאוויטש.

דבר דומה קרה עם הקהילה היהודית בקוצ'במבה (Cochabamba) - בוליביה. העיר הנמצאת במרכז המדינה שוכנת ברמות הרי האלטיפלانو, ויש בה קרוב ל-700 אלף תושבים. הכינוי של עיר זו, השלישית בגודלה במדינה, היא

קוצ'במבה - בוליביה

ASOCIACION ISRAELITA COCHABAMBA

CASILLA 349
COCHABAMBA - BOLIVIA

DIREC. TELEG. "ASOCIACION" ISRAELITA

May 25, 1984

Lubaviche Rebbe
770 Eastern P'kway
BROOKLYN, N. Y. 11213
U. S. A.

Dear Sirs:

We address ourselves to you with a quest for help. We have here a very small community (no more than 200 people, children included), composed mostly of refugees from Nazi persecution and their descendants.

Our religious life is agonizing, since few members of the community are observant, and also for want of a community leader. Could you perhaps provide us with one?

Such a leader would not only have to direct religious services, but also serve as social worker and as a guide and instructor for our yishuv's children and youngsters.

Please let us have your reply with concrete suggestions as soon as possible. Thanking you in advance, we are

sincerely yours,

Luis Meyer
Secretary

Jacobo Lichtenfeld
President

כפי הנוהג במקרים אלו, חזר הרב חודקוב על דברי הרבי אל פי השפופרת, וכך הסתיימה השיחה.

כמובן, שמיד לאחר זה, החל הרמ"ק להתעניין בצרכי הקהילה היהודית בקוצ'במבה, לאור הוראתו של הרבי, ובמשך כמה שנים ארגן שייסעו לשם התמימים השלוחים במסגרת 'מרכז שליחות', וכן קיבלו סיוע ועזרה בצרכים קהילתיים שונים.

המזכיר הרב חודקוב הזעיק אליו את הרב קאטלארסקי, ומסר לו את המענה של הרבי. זמן קצר לאחר מכן צלצל הטלפון, על הקו היה הרב חודקוב, הוא הבין מיד שהרבי מחכה לקבל את התשובה. הרב חודקוב החל שוב להסביר בקול את השאלה של הרבי, ושאל באם יש לו תשובה. הרמ"ק ענה שלא, היינו שאין ידוע לו על זה.

ואז נשמע קולו הק' של הרבי: "אויב ער ווייס, וואס האט ער געטאן פאר זיי?, און אויב ער ווייסט ניט, ווי קומט עס אז עס זאל זיין א מדינה וואו דו ביסט אחראי, אז דו ווייסט ניט וועגן דעם?"

ב

בעת הפגישה עם ראשי הקהילה, הוא שוחח עמם אודות האפשרויות לחיזוק ופיתוח החיים היהודיים, והזהות היהודית בקרב מאות המשפחות המתגוררות במקום, אפשרות לעשות 'מחנה קיץ' עבור ילדי הקהילה שלא זכו לחינוך יהודי רשמי, ועוד. לאחר שסיימו את הפגישה ועמדו לצאת, פגשו ביהודי אובד עצות ששמו בצורה מיוחדת לפגוש אותם. הלה הציג עצמו בשם חיים גרוסמן, יהודי תושב המקום השרוי במצוקה קשה.

הוא הסביר שבמקום אין בית ספר יהודי, וילדי הקהילה לומדים בבית הספר הכללי. לאחר תקופה ארוכה בה היו מכבדים את הילדים של הקהילה היהודית, חלו תמורות בקרב ההנהלה, והחלו התנכלויות קשות לילדים היהודיים. בעיקר החלו להכביד בכל הקשור לענייני דת, הפעלת לחץ להשתתף באירועים קתוליים בימי ראשון וכו'.

הוא סיפר, שבנו הצעיר אלי מתחמק מלבוא לבית הספר בעקבות כך, והוא ורעייתו תומכים בו, למרות שהרקע הדתי שלהם לא חזק במיוחד. העקשנות של הילד, הובילה לכך שהנהלת בית הספר הכבידה את ידה על המשפחה, וזה פגע בקשרים החברתיים של המשפחה עם שאר תושבי האי ובמיוחד בקהילה היהודית, והם לא ידעו את נפשם.

פעמים רבות מבלי כל הכנה מוקדמת או פנייה של קהילה וכו' כמו בסיפור הראשון, היו מגיעות הוראות משולחן גבוה, באתערותא דלעילא מרבינו. ללא התרעה מראש היה מקבל הרמ"ק הוראה לטפל בנושא מסויים או לנסוע למקום כלשהו, אך הסיפור הבא הוא בהחלט אחד המיוחדים שבהם. סיפור המבטא איך שהרועה הנאמן מרגיש כל יחיד ויחיד מצאן מרעיתו, בני ובנות ישראל בכל מקום שהם, אנשי הדור הקשורים בנשמותיהם אל נשיא ומנהיג הדור.

בחודש אדר ב' ה'תשד"מ, היה הרמ"ק בעיצומו של א' ממסעותיו מטעם המל"ח, ושהה בניו אורילנס. בעודו שוהה שם קיבל שיחת טלפון דחופה מהרב חודקוב, ובפיו הוראה מפתיעה. הרבי מבקש שייסע במהירות האפשרית לאי בשם קוראסאו. כששאל, מה בדיוק עליו לעשות שם, השיב הרב חודקוב שגם הוא אינו יודע בדיוק את מטרת הנסיעה, אולם הרבי הזכיר בדבריו שכדאי יהיה שהם ידפיסו שם את ספר התניא. היו אלו הימים בהם הרבי עורר את מבצע הדפסות התניא בשיא ה'שטורעם'.

קוראסאו הוא אי בדרום הים הקריבי, קרוב לחופי ונצואלה. האי נמצא תחת השליטה של ממלכת הולנד והיווה בעבר חלק מהאנטילים ההולנדיים, לפני 4 שנים זכה למעמד של אוטונומיה.

באי זה התיישבו יהודים ספרדים שהגיעו מהולנד, לפני יותר משלוש מאות ושישים שנה. בית הכנסת הממוקם באי, נחשב לבית הכנסת הוותיק ביותר ביבשת אמריקה, והוא נוסד בשנת ה'ת"צ, לאחר שהקהילה עצמה נוסדה בשנת ה'ת"א, עם 10 משפחות שהגיעו מהקהילה הפורטוגזית של אמסטרדם.

מיד רכש הרמ"ק כרטיס טיסה, כאשר אליו הוא מצרף את הת' לוי יצחק שיחי קרינסקי שהיה אז בחור (כיום משמש כשליח בניו המפשייר).

לפני יציאתו לשם, יצר קשר עם הפרזידנט של הקהילה, וביקש לקבוע פגישה עם חברי ועד הקהילה המקומית. משהגיעו למקום, תרו אחר האפשרות לבצע את ההוראה להדפיס את ספר התניא.

TANYA
Published and Copyrighted by
"KEHOT" Publication Society
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213

Branch: Curacao, Neth. Antilles

5744 • 1984

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

לקושי אמרים
- תניא -

 ייבא לאור על ידי מנהלת
 "אוצר החסידים"
 מזל איסטערן פארקווי
 ברוקלין, ניו
 סניף: קוראסאו
 שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וארבע לבריאה

הרמ"ק, שקלט מיד את מטרת שליחותו למקום זה, החל לשוחח בארוכה עם האב ואחר כך גם עם הבן. הוא עודד אותם, והסביר להם עד כמה חשוב להתחנך ברוח יהודית ובמסגרת יהודית, דברים שאין כ"כ באי זה, אולם יש אפשרויות במקומות אחרים בארה"ב. בשלב מסויים של השיחה, הזמין את האב לבוא לניו יורק לחג הפורים ולהתארח בביתו, בעת שיבקר אצל הרבי ויתרשם וכו'. כמו כן הציע, שהבן אלי יטוס לשהות במחנה הקיץ 'גן ישראל' בניו יורק, שם יתיידד עם ילדים יהודיים בני גילו, ותקופה זו תהווה הכנה מתאימה לכניסתו למסגרת ישיבה עם פנימייה תואמת בקראון הייטס.

ממש לפני יומיים, הוא חלם בלום בו הוא רואה את סבתו ע"ה, במחזה שהזכיר לו את ימיה האחרונים עלי אדמות. היה זה לפני יותר מארבעים שנה, בעת שהסתבא הרגישה שקיצה קרב, היא קראה לו ואמרה לו שני דברים. האחד, שיישמר מכל משמר, וישתדל לשאת אשה מבנות ישראל. השני, שבאם יבוא יום ותהיה להם בעיה או מועקה, שיידעו שיש כתובת אליה יוכלו לפנות בבקשת עזרה, אל הרבי מליובאוויטש. [היה זה כמובן עוד בתקופת נשיאותו של הרבי הרי"צ, וכנראה ששמע הרבי הגיעה אל אוזניה, כאחד שקשוב לצרותיו של העם היהודי, ועושה ככל יכולתו להושיע ולסייע]. כשהתעורר, מספר חיים, הוא נזכר בהוראה המוזרה הזו, והחל להבין את פשר החלום.

May Flower n.v.

Rabbi Moshe J. Kotlarsky
Lubavitch World Headquarters
770 Eastern Parkway
Suite 214
Brooklyn, N.Y. 11213

18 Adar 11
3/22/84.

Dear Rabbi Moshe:

It is my strong wish that you and Rifka together with Choni, Soreh, Smuel-Meyer and also Nechama and little Mendy and also all other friends and especially the Rebbe Shelita are in the best of health. From deep in my heart I express my most sincere gratitude that you and all your loved ones without any exception showed me your hospitality good comradeship the greatest Ahavas Yisroel I experienced in my life especially because not being my family ; Now you are more than my family we are part of each other. As the Tanya says we Jews have a common soul.

As soon as I reached home I talked to my wife Estela and my daughter Bella and my son Elias about Crown Heights about you.

My son is very enthusiastic and he is preparing mentally for camp and for the school with G-d's help. Also Mr. Grijnsztein and Mr. Metsch and Mr. Geiger heard me out and are very interested to send their sons to camp. Maybe even school. In the meantime the 2 Jewish Boards together with Rabbi Peller are trying to do something about the problem in school. In the meantime all the Jewish children got a letter from school to either take Roman Catholic religion next schoolyear obligated and if not to look for another school. We'll see what happens. I'm going to write to Mendy Katzman for the Rebbe's videotape and cassettes of the farbrengen I assisted. I still don't know what words to write to thank all of you and especially you Moshe for the places of honour you got me twice. Now I understand from Pirke Avoth: If one runs after honour he loses it but if one really shuns honour he gets it. I still can picture the reading of the Megila, the Shabbos in Shul at your house, the Purim party at your house the second Shabbos meal at your house; enfin you know what I mean. Please thank your dear wife Rifka for me for her special attention and of taking me to dinner with her friend to the meeting with Rabbi Kagan as guest-speaker.

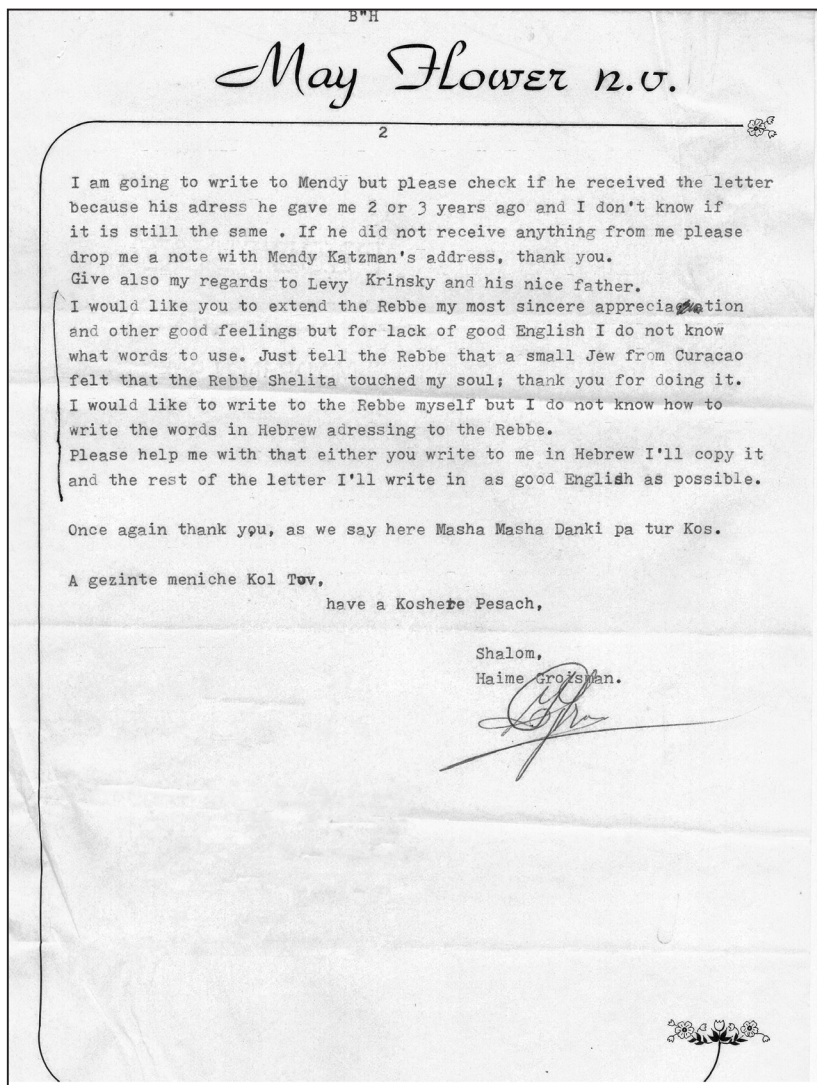
הרגיש שהרבי שליט"א נגע בנשמתו. תודה לך על כך מראש, הייתי רוצה לכתוב זאת בעצמי אל הרבי, אולם איני יודע באלו מילים להשתמש בעברית כדי לכתוב לו את אשר על ליבי.

משכן, החליט הרמ"ק להעביר את המכתב כולו אל הרבי. במכתב שכתב ביום כ"ו אדר"ש אל הנהלת המל"ח הוסיף הרמ"ק בסעיף ד': 'מצו"ב מכתב מאיש מקוראסאו שהי' כאן לפורים וזכיתי לרשום בנו בשיבת חנוך לנער. המכתב מדבר בעד עצמו אבל יש שם בקשה למסור לכ"ק אד"ש. ואבקש מכב' למסור א"ז ממני. הוא זה שמדבר בכל ש"ק בהביהכנ"ס ואומר בכל שבת Thoughts מכ"ק אד"ש. בכבוד, משה יהודא'.

בי"ח אדר ב', לאחר השהייה בחצרות קודשינו והשתתפות בהתוועדות הגדולה של הרבי בחג הפורים בבית חיינו, ישב חיים בביתו וכתב מכתב בן שני עמודים אל הרמ"ק.

זהו מכתב נרגש, המלא במילות תודה על הכנסת האורחים ועל הזכות להיות בצל קורתו של הרבי. כמו כן הוא מודיע על המוכנות של בנו לטוס לשהות במחנה הקיץ' גן ישראל' בניו יורק, ואח"כ בשיבה ב'חנוך לנער'.

את מכתבו הוא מסיים: 'השפה האנגלית שלי דלה מכדי למצוא את המילים הנכונות לבטא את תודתי והוקרתי העמוקה ביותר אל הרבי, רק בבקשה תמסור לרבי, שיהודי קטן אחד מקוראסאו

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 אימטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
3rd of Nissan, 5744
Brooklyn, N. Y.

Mr. Chaim Yosef Groisman
P. O. B. 2073
Breederstraat 74 (o)
Curacao, N. A.

Greeting and Blessing:

I was pleased to receive your regards through our esteemed mutual friends.

I must, however, take exception to your referring to yourself as "a small Jew from Curacao." There is surely no need to emphasize to you at length that every Jew, man or woman, has a Nefesh Eloki's, which is a "part of G-dliness Above," as explained in the Tanya, beginning of chapter two. Thus, there is no such thing as "a small Jew," and a Jew must never underestimate his or her tremendous potential.

With the approach of the Yom Tov Pesach, I take this opportunity of extending to you my prayerful wishes that the Festival of Our Freedom bring you and yours true freedom, freedom from anxiety material and spiritual, from anything which might distract from serving G-d wholeheartedly and with joy, and to carry over this freedom and joy into the whole year.

Wishing you and yours a Kosher and happy Pesach,

With blessing, *M. Schneerson*

"כל השמות והכתובת ולבקש הרננ"מ שי' לכתוב לו (באנג' בחתימתו) .. בסמיכות לפורים .. כאו"א מבנ"י יש לו נפה"א חלק אלק' ממעל ממש כמפורש בתניא רפ"ב - ובמילא אין במציאות a small jew - כפי שקורא לעצמו במכתבו."

המזכיר הרב ניסן מינדל קיבל לידי את המענה של הרבי, וניסח מכתב באנגלית, בו שילב את הנקודות שכתב הרבי בכת"ק: הוא בירר את כל השמות! וכתב את המכתב ל"חיים יוסף" גרוסמן; הגיב למה שכתב הלה במכתבו אל הרבי שהוא 'יהודי קטן' מקוראסאו, שעל יסוד המבואר בתניא ריש פרק ב', "אין כזה מושג בכלל של יהודי קטן!"

להלן צילום המכתב שקיבל חיים יוסף גרוסמן מהרבי, בג' ניסן ה'תשד"מ.

הבן, אלי גרוסמן הגיע לניו יורק בקיץ ה'תשד"מ, והשתתף בקעמפ 'גן ישראל' בהרי הקטסקילס, מעניין לציין שהמדריך שלו באותו קיץ היה שלום מרדכי רובשקין. אלי עבר ללמוד בשיבת 'חנוך לנער' והתקרב מאוד לתורה ולמצוות, ולחסידות חב"ד. עד עצם היום הזה, הוא מלא הכרת תודה אל הרבי, ששלח את שלוחו לאי הבודד בו התגורר עם משפחתו והציל אותו מהמצב הקשה. בהזדמנויות שונות הוא מגולל את הסיפור המלא והמרגש לפרטיו, בפני הקהל המשתאה לשמוע את המופת המדהים.

ג

ימים ספורים לאחר מכן, בראש חודש תמוז ה'תשל"ד, כתב הרבי אל מר סטון את המכתב הבא.

לאחר שהרבי מודה לו על הפ"ש שהתקבלה דרך הרמי"ק, יחד עם הצ'ק, ומורה על צירוף הקבלה, כותב הרבי באריכות נפלאה אודות גודל המעלה בנתינת צדקה, עבור הפעילות העניפה והבינלאומית של תנועת ליובאוויטש.

לאחר הקדמה מרתקת, בה מונה הרבי שתי סיבות מדוע בדרך כלל הוא נמנע מלעסוק ישירות בגיוס משאבים כלכליים עבור המוסדות, כותב הרבי בלשון עדינה אך ברורה בנוגע לתרומה הקטנה שהתקבלה בפעם זו, ומבקש לראות זאת "כהצעה להגברת המעורבות והתמיכה, שבאה מידיד טוב" ולא כשידול וגיוס כספים גרידא.

במסגרת עבודתו רבת השנים לטובת השלוחים שיחיו, יצר אבי החתן קשרים חמים וקרובים עם נגידיים יהודים בעלי שם, נדיבים בעם ממקומות שונים ברחבי תבל, אותם גייס להטות שכם ולתמוך בלגיטונו של מלך.

אחד מהם היה הנגיד ר' יצחק (ארווין) סטון, שהיה התומך המרכזי של מוסדות חב"ד ליובאוויטש בקליוולענד. בתמונה המצורפת ניתן לראות את מר ארווין סטון בחדרו הק' של הרבי, מגיש את המפתח של מוסדות חב"ד בקליוולנד, והרבי מקבל זאת ממנו בחיוך רחב.

בא' מעשרות הפעמים בהם נפגש אתו הרמי"ק, נתן לו מר סטון צ'ק מכובד עבור המוסדות הק', אך הסכום לא היה גדול כל כך. לאחר הפגישה הכניס הרמי"ק דו"ח כהרגלו אל הרבי, בצירוף הצ'ק.

ENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
70 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213

Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי

ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
Rosh Chodesh Tammuz, 5734
Brooklyn, N.Y.

Mr. I. I. Stone
200-11 N. Park Blvd.
Shaker Heights, O.

Greeting and Blessing:

I was pleased to receive your regards through Rabbi Moshe Kotlansky, together with your check, for which receipt is enclosed.

Needless to say, an unsolicited contribution towards our work for the cause of Torah and Mitzvoth is a welcome encouragement and is sincerely appreciated.

It is an old Jewish custom to express some thoughts when the occasion presents itself. So I will avail myself of this opportunity in the confident hope - based on our personal acquaintance of long standing - that you will accept my remarks in the spirit in which they are made.

I do not have to tell you about the vital, world-wide activities of Lubavitch. Nor do I have to emphasize the obvious that these activities could not be carried on, in all their scope and ramifications, without the active financial support of friends who appreciate the vital importance of such work. I may add that the importance of the various activities is not necessarily proportionate to their funding, as sometimes a very vital activity requires a relative smaller expenditure. But, by and large, considering the global scope of all our activities, each requires very substantial funds.

Now, as a matter of policy, I refrain from making appeals for funds, and do not engage in fund-raising, for two reasons. Firstly, in order not to prejudice those Lubavitcher institutions which depend on fundraising. Secondly, because public-minded individuals who are familiar with our work do not usually require special prodding on my part, and each according to his means and modus operandi comes forward to take an appropriate share in our work. There are occasions when I make an exception, where special circumstances impel me - for the benefit of the individual concerned - to suggest to him a major role in certain of our activities, but such exceptions are relatively rare.

In light of the above, I have also refrained from mentioning financial matters to you, for the said two reasons. Firstly,

-2-

because you are involved with Lubavitch work in your community, which, as I mentioned during our conversation, has priority. Secondly, because I consider you among those who require no prompting in this matter.

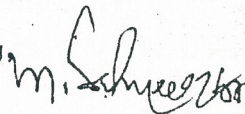
However, upon receiving your check, I had to take note of it vis-a-vis your role in our work. Let me assure you again that any contribution received, whether large or small, and whether or not it reflects the donor's real or potential effort, is a Zechus for the donor, since the money goes for the cause of Torah and Mitzvoth; and it is gratefully and cheerefully accepted.

On the other hand, and this is something that is easier to present to a businessman, where, for example, a factory or business is not operating at full productivity, and where much more could be achieved without overloading capacity and overheads - it would not be right not to call attention to it, especially among friends. I would, therefore, be less than candid and fair if - while expressing appreciation for your donation, and assuring you that it will be used for the utmost good, which will stand you in good stead - I were not to mention that it does not measure up the great Zechus that ought to be yours by taking a share in our work that is more commensurate with your posture and role in Jewish life.

I trust that you will not consider this a disguised appeal for money, but for what it is - an objective evaluation, coming from a good friend, whose first and only motive is to look at the matter from the viewpoint of your best interests. At any rate, consider it as having read my thoughts.

I take this opportunity of expressing my pleasure at having heard from your daughter, who participated in the Convention of Nshei Chabad here, that you, too, were present later on. I was particularly gratified to hear from her about the progress of her children, your grandchildren, bless them. May they continue to advance from good to better and be a source of evergrowing Nachas, true Nachas, which is Torah Nachas, to their parents and grandparents.

With esteem and blessing,

ד

הרב שערך את החופה, שהיה בן הקהילה שלהם, פתח את החופה ואמר 'איני יודע במה זכיתם בזכות הגדולה, שקיבלתם מכתב ברכה למזל טוב, מהמנהיג היהודי החשוב ביותר בעולם כולו, הלוא הוא הרבי מליובאוויטש'. ומיד הזמין את הרמ"ק לקרוא את נוסח המכתב שהתקבל מהרבי, והקהל כולו (מעל 800 איש) הגיב בתשואות רמות.

לאחר שכובד לומר את הברכות תחת החופה, רצה הרמ"ק לחזור לקראון הייסט, מפאת השעה המאוחרת, אולם החתן ממש התחנן לפניו שיישאר עמם עוד זמן מה לשמחת החתונה עצמה, לפחות עד אחרי הריקוד. לערך בשעה 12 בלילה, שם לב הרמ"ק שמוזגים לכולם שמפניה בכוסות מיוחדים, האולם הוחשך והקהל התבקש לשבת.

לפתע החלה התזמורת לנגן את מנגינת 'יום הולדת שמח' המקובלת, תוך שאלומה מאירה עוגה ענקית המוכנסת למקום על גבי שולחן מיוחד, על העוגה היו 88 נרות צבעוניים ובוהקים, עם הכיתוב באנגלית "יום הולדת שמח לרבי מליובאוויטש".

החתן הנרגש לקח את המיקרופון והסביר לקהל החוגגים הרב, שהערב זה יום ההולדת של "הרבי שלנו", ואחר כך אמרו כולם 'לחיים' מיוחד לזכותו ולכבודו של הרבי.

כשהרמ"ק הוזמן לשאת דברים, היה נרגש כולו למראה שנגלה מולו, ואמר שהרבי היה מעודד מאוד את אלו שרצו להעניק לו מתנה ליום ההולדת, לתת זאת בדמות 'מתנה רוחנית' ביום סגולה זה. על כן הוא מציע שהגברים יקחו על עצמם (לדוגמא) להתחיל להניח תפילין מידי יום חול, והנשים תקבלנה ע"ע להתחיל להדליק נרות שבת קודש (וכדומה) לנחת רוחו ולכבודו של בעל יום ההולדת.

כשהורו לכל או"א לקחת כסגולה פיסת עוגה לביתו, ביקש הרמ"ק שוב את רשות הדיבור והציע שהיות ונמצאים ימים ספורים לפני חג הפסח, עדיף שיאכלו זאת כאן באולם ולא לקחת הביתה, וכך עשו.

כשחזר משמחת החתונה לקראון הייסט, התיישב לכתוב דו"ח מפורט מכל מהלך האירוע, מקידוש שם ליובאוויטש שהיה וכיו"ב. אח"כ סר לביתו הק' של הרבי על מנת למסור את הדו"ח.

לפני תחילת שחרית של יום שלישי - יום הבהיר י"א ניסן בשעה 9:30, נראה המשב"ק הרב שלום גאזנבורג מחפש את הרמ"ק, כשראה אותו אמר לו "יש לי משהו עבורך", ומסר לו את המענה המיוחד של הרבי שהתקבל על דו"ח זה.

במשך השנים, פעל הרמ"ק רבות להתחיל לבסס את חב"ד ליובאוויטש בארצות המזרח. אחת המשפחות החשובות שהיו התומכים בראשית הפעילות שם, הייתה משפחת קשאני. הם היו מיוצאי איראן, יהודים אמידים מאוד, ומחמת עסקיהם במזרח היו מהראשונים לממן ולתמוך בפעילות חב"ד בתאילנד.

(מעניין לציין שהרבי הקפיד שלא לקרוא לזה 'המזרח הרחוק' כפי המקובל בלשון עמא דבר. בא' הפעמים שעבר הרמ"ק עם מר קשאני בחלוקת הדולרים, אמר הרבי [הלשון בתרגום ע"פ סרט ההקלטה]: 'הקב"ה יעזור שיהיה לך הצלחה רבה, ובמיוחד במזרח שהוא לא קרוב. זה נקרא בלשון העם, מקום שאינו קרוב... 'מזרח הרחוק').

כאשר האח הגדול מר יצחק בא בקשרי השידוכין בשעה טובה ומוצלחת, מועד החתונה נקבע ליום שני בערב, אור ליום הבהיר י"א ניסן ה'תשמ"ח.

כאשר בני המשפחה הפצירו בו שיכבד אותם בכל מהלך השמחה, השיב שיום זה הוא יום מיוחד עבורו, זהו יום הולדתו של הרבי ולכן אף שכנראה לא תתקיים התוועדות משום שהרבי מצוי בשנת האבל (היה זה כחודש וחצי לאחר פטירתה של הרבנית הצדקנית מרת חיה מושקא ע"ה בכ"ב שבט אותה שנה) ושוהה בביתו הק', אולם ככל הנראה תהיה שיחת קודש מיוחדת, והוא לא יכול לפספס זאת בשום אופן.

כשהחתן ביקש שהוא יהיה אחראי על הכתובה וכל הכרוך בכך, הצעתו הייתה שהוא יארגן את הכתובה מראש, כך שיוכלו לערוך את החופה בלעדיו, והוא יגיע בהמשך לשמחת החתונה.

ביום שני בערב אור ליום הבהיר י"א ניסן יום הולדת ה-פ"ו, כשירד הרבי מן הקומה העליונה בביתו לתפילת ערבית, ניגשו כמה מזקני אנ"ש ובראשם הרש"ז גוראריה שבירך את הרבי בשם כלל החסידים וכו'. הרבי השיב בדברי ברכה קצרים, ולאחר תפילת ערבית החל הרבי באמירת שיחה. מיד לאחר סיום אמירת השיחה חילק הרבי שטרות דולר לצדקה, ואח"כ עוד חילק בחדר הסמוך מצות לכמה מהשלוחים שיחיו.

הרמ"ק (יחד עם הת' שנ"ז משה דרייזין שהתלווה אליו) היה מהראשונים שקיבלו את הדולר לצדקה אחר השיחה, אח"כ מיהר בדרכו ללונג איילנד, שם התקיימה החתונה. כאשר הגיע לשם כבר הורו מחוגי השעון על השעה 10 בלילה. כשניסה לברר אצל הראשון שפגש מתי התקיימה החופה, נדהם לשמוע ש"החופה עדיין לא התקיימה, משום שמחכים לרב שיגיע מברוקלין".

ה

כשהלכו לקחת את הכפתורים חשכו עיניהם, בעל המפעל שלא היה לו מושג על מה הם מדברים כתב 'תסילין' במקום 'תפילין'. (Tessillin)

מיד הורו לו לתקן ולכתוב מחדש את הנוסח. כיון שהיו כבר לאחר יישוב הדעת הוסיפו עוד שני מילים וגם שינו את הסיומת, הסלוגן החדש נשמע כך "אני ב"ה הנחתי תפילין היום, האם גם אתה הנחת? (I put on B"H Teffillin today, did you?)

בימי נעוריו התחנך אביה החתן בשיבת תומכי תמימים ליובאוויטש במונטריאול, שכפי המסופר בארוכה בפרק ראשון בתשורה זו, אביו הרה"ח ר' צבי יוסף ע"ה, היה בין מקימיה בפקודת כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע, ביום ג' מרחשוון ה'תש"ב.

היה זה בתקופה שלאחר מלחמת ששת הימים בארה"ק, כאשר הרבי יצא בתנופה חדשה של מבצעים ובייחוד היה ה'קאך' במבצע תפילין, לזכות רבבות אחב"י במצווה קדושה זו.

כמובן, אשר תלמידי התמימים בתוככי כלל אנ"ש פעלו בכל דרך לפתח ולבסס מבצע זה, והרבי עודד פעילות מיוחדת זו, כך למשל בא' ההזדמנויות הגיע מכתב מהרבי על נייר המכתבים של המזכירות, שהיה ממוען לתלמידי השיבה, בו נכתב: "כאות הוקרה לפעולתכם במבצע תפילין הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח המחאה ע"ס \$ 500 מקופת כ"ק מו"ח אדמו"ר".

בחורף ה'תשכ"ח, שהו התמימים משה יהודא קוטלארסקי וידידו מנחם מענדל ליפסקר (כיום שליח ראשי בדרום אפריקה) ברחובה של עיר. הייתה זו תקופת בחירות לראשות הממשלה בקנדה, ופעילים פוליטיים חילקו כרזות ומדביקות, וגם כפתורים המעודדים את האזרחים לבחור במועמד מסוים, כפי שמקובל במערכות בחירות.

כיון שכאמור ה'קאך' באותה עת היה במבצע תפילין, ובוזה היה מונח הראש של התמימים, חשבו מיד איך ניתן לתרגם את מה שראו בהשגחה פרטית למבצע זה. ומיד עלה ברעיונם לעשות דבר דומה עבור המבצע של הרבי.

הם מצאו את המספר של המפעל שייצר סמלים אלו, התקשרו וביקשו לעשות 50 סמלים עם כיתוב שונה. מי שענה מעבר לקו הסביר שהוא לא שומע הצעות בפחות מסכום של מאתיים יחידות, ולכן השיבו "אוקיי, תעשה לנו מאתיים יחידות, אבל במחיר של 50...".

תוך כדי דיבור, הגו במוחם את הסלוגן החדש "אני הנחתי תפילין, האם אתה הנחת?" (I put on Tefillin, do you?), והכתבו זאת לאותו נוכרי בטלפון. כששאל את התמימים הנלהבים למתי הם צריכים זאת, השיבו "היינו צריכים זאת לפני יומיים".

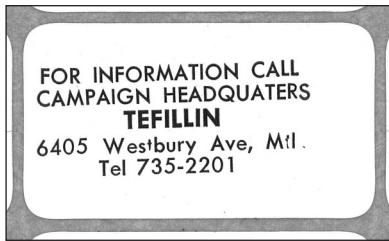
על יד השאלה 'האם לעשות עוד מהם' מתח הרבי קו על המילה האם, כך שנשארה ההוראה 'לעשות עוד מהם', וכן מתח קו תחת מילים אלו להדגיש שרצונו הק' שנעשה עוד העתקים מכפתורים אלו.

על יד השאלה 'אם יש איזה שינוי שכ"ק אד"ש חושב בזה', עשה הרבי תיקון על המילה 'אם' והפך אותה ל'אין', וכן העביר קו על המילים יש איזה, כך שנשארה ההוראה 'אין שינוי'.

ולצד זאת הוסיף בכתי"ק "ובפרט שכבר הורגלו בכזה, רק יצינו כתובת לאן יכולים לפנות לאינפורמציה וכיו"ב".

בשורה האחרונה בה נכתב 'ואקווה שיגרום נח"ר לכ"ק אד"ש', עשה הרבי תיקון על המילה 'שיגרום' והפך זאת ל'וגרם' והוסיף על זה עוד כמה תיבות, כך שהמוענה על זה היה 'וגרם נח"ר רב לכ"ק אד"ש במאוד. אזכיר עה"צ".

לאחר מענה זה, הודפסו מדביקות, שצורפו לכל הכפתורים, עם האינפורמציה ליצירת קשר,

וכן הדפיסו חוברת מיוחדת עם הברכות וקריאת שמע, ומידע על מצוות תפילין.

לקראת יו"ד שבט אותה שנה נסע אבי החתן יחד עם כל תלמידי הישיבה אל הרבי, לשהות בחצרות קודשינו ביום ההילולא ויום קבלת הנשיאות בעת התפילות וההתוועדות וכו', כשכל הסיפור עם הכפתורים של מבצע תפילין נדחק בין שאר הדברים שהיו על סדר יומו של תמים בתומכי תמימים.

ביום ראשון, הוא נקרא אל חדרו של המזכיר הרב חודקוב שהתחיל לברר אצלו "דו האסט געמאכט א צאצקע פאר מבצע תפילין?" לאחר שניסה להתחמק ולהשיב שזה שום דבר וכו', אמר לו הרב חודקוב במין גערה "אין וועלכן תומכי תמימים האט מען דיר אויסגעלערענט באהאלטן זאכן פון רבי'ן?", כך הלך וחזור שוב ושוב, לאחר שניסה להסביר שעשו משהו קטן ולא חשבו שיש בזה משהו משמעותי, דחק בו המזכיר "ס'איז ניט נוגע וואס דו טראכסט יע אדער דו טראכסט ניט, האסטו אריין געשיקט צום רבין וואס דו האסט געטאן?".

מיד הבין שיש דברים בגו, והידיעה על דבר הכפתורים שעשה יחד עם חברו לישיבה הגיעה איכשהו אל הרבי, ולכן הרב חודקוב אמר את מה שאמר. היה זה בשעה 2 בצהרים של יום ראשון. המזכיר סיים את דבריו ואמר שהוא יחזור לכאן בשעה 10:30, לפני שהרבי ייכנס לתפילת המנחה, והוא מעוניין לקבל עותק כדי שיוכל להכניס זאת אל הרבי עוד היום.

נרעש כולו פנה אל ראש הישיבה הרה"ג הרה"ח ר' אייזיק שוויי ע"ה, כדי להיוועץ בו מה עליו לעשות. ר' אייזיק היה ראש ישיבה נערץ אהוב ומקובל על כל תלמידיו, והיה מורה דרך מסור, מחנך ומשפיע למופת שהיה קרוב מאוד אל התלמידים, הוא היווה אוזן קשבת בכל עת.

לאחר ששקל בכובד ראש וברר את המילים, הציע שאי"ז הדרך לכתוב לרבי התנצלות או הסברה על הדרישה והשאלה שהעביר הרב חודקוב, אלא הדרך הישרה של בחור תמים היא לשבת ולכתוב מכתב, אליו יצורפו הכפתורים. תוכן המכתב יהיה שמצו"ב הכפתור שהכינו כמה תמימים לחיזוק מבצע תפילין במונטריאול, ושואלים דעת הרבי אם כדאי לעשות עוד עותקים מהם, ובאם לעשות האם יש לעשות איזה שינוי בזה. ואכן כך, ישב אבי החתן וכתב אל הרבי תוך שהוא מסיים שהוא מקווה שיגרום נחת רוח לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

לפני תפילת מנחה, מסר הרבי"ק את המכתב ואת הכפתורים להרב חודקוב, על מנת להכניס אותם אל הקודש פנימה.

מיד לאחר תפילת המנחה, נכנס הרב חודקוב אל הרבי, ותוך זמן קצר ביותר יצא משם כאשר חיוך רחב נסוך על פניו. בידו היה המענה שרשם הרבי בכתי"ק על גליון המכתב:

הפרטית הובילה אותם לעשות את ה'אויפרוף' באותו תאריך בדיוק בו היה ה'אויפרוף' של הרבי, בשבת קודש פרשת ויצא - י"א כסלו ה'תרפ"ט].

כשחזר הרמ"ק לקראון הייטס באותו יום, התיישב וכתב לרבי את כל סדר השתלשלות הדברים, וביקש ברכה עבור החתן והכלה והמחותנים וכו'. מיד יצאה הוראה מהרבי למזכירות, להכין ברכה בנוסח המקובל, ולשלוח לחתן ולכלה.

בבוקרו של יום ראשון, יום הבהיר י"ד כסלו ה'תשד"מ, נסע הרבי לאחר תפלת שחרית אל האהל הק'. לפתע מקבל הרמ"ק טלפון מהמזכיר הרב חיים יהודא קרינסקי שיחי', היושב וממתין ברכבו של הרבי בסמיכות לאהל הק', ובפיו מענה שמסר לו הרבי זה עתה.

הרבי הקיף בעיגול את שמו של הרב מיכלזאהן, וכתב את המענה דלהלן:

"כמדומני שהשתתף בחתונתי, וכן נתן לי מתנה - דרשה געשאנק - ספרו.

(מונח בארגז הספרים בחדרי בסמיכות להתנחומא אצל החשמל)

אלווה אותו לאוחזו בעת הסידור קידושין ואמירת הברכות, ונראה מזה השגח"פ לאחר 55 שנה".

מיד כשסיים הרב קרינסקי להקריא את המענה, צלצל אל המזכיר הרב יהודה לייב גראנער שיחי', שימתין להרמ"ק במזכירות, על מנת לבצע את הוראת הרבי.

הם נכנסו בחרדת קודש אל חדרו הק' של הרבי, ומצאו את הספר בדיוק על פי ההנחייה שכתב הרבי במענה על המכתב. הריל"ג הוציא את הספר ממקום בו היה מונח ומסר זאת לידי.

כשהגיע הרמ"ק אל האולם המפואר, במלון יוקרתי במרכזה של מנהטן, מצא את בני המשפחה עסוקים בצילום תמונות עוד לפני הקבלת פנים'. הוא לקח את האב לצד האולם, וסיפר לו את כל מה שקרה היום בבוקר.

כשסיים לספר על ההוראה השמימית של הרבי, מסר לאבא את הספר. הוא לקח זאת בידיים רועדות ופתח את הספר 'פיונת הבית'.

בראש עמוד השער התנוסס כתב ידו הקדוש של הרבי, שכתב:

"מספרי מנחם שניאורסאהן. י"ד כסלו תרפ"ט."

במהלך נסיעותיו התכופות למדינות דרום אמריקה, התיידד אבי החתן עם משפחה יהודית מכובדת מאוד, אנשים אמידים שסייעו רבות ותרמו סכומים נכבדים. הם התגוררו בגואטאמלה, והידידות עמם הפכה לקשר רציף ועמוק במשך השנים.

והי היום, קיבל הרמ"ק הודעה משמחת שבתם עומדת להתחתן עב"ג בשעה טובה ומוצלחת, באולם מפואר ויוקרתי בניו יורק. הם התייעצו אתו לגבי תאריך מתאים בחודש כסלו, ולבסוף החליטו לאמץ את התאריך י"ד בכסלו שהוא יום סגולה, יום בו התקיימה שמחת הנישואין של הרבי והרבנית בוורשה בשנת ה'תרפ"ט.

על פי בקשת הכלה, שהביעה רצונה שהרמ"ק יהיה מסדר החופה והקידושין, נקבע שהחתן והכלה יפגשו אותו בא' הערבים, כדי לשוחח על ההלכות הנצרכות ועל יתר ההכנות לחתונה.

במהלך פגישת ההיכרות עם החתן דן, בירר הרמ"ק את יחוסו המשפחתי, והחתן שמח לספר כי יש לו קרבה משפחתית מובהקת למי שהיה רב מפורסם מאוד בוורשה שבפולין, הרה"ג הרב צבי יחזקאל מיכלזאהן ז"ל הי"ד שחיבר כמה ספרים וכו'.

הרמ"ק התרגש לשמוע זאת, משום שאביו הר"ר צבי יוסף קיבל 'סמיוכה' מאותו רב, בעת שלמד בישיבת תומכי תמימים בוורשה (כמו"כ גם מהרה"ג שלמה דוד כהנא זצ"ל). הנוהג היה שבמשך כמה שבועות, לביל שבת קודש לאחר סעודת שבת היו עולים לביתו של הרב הנ"ל, והיה בוחן את התמימים בלימודיהם, ולאחמ"כ הסמיך אותם. בדרכו הייחודית היה אומר לבחור שיוציא מהארון איזה ספר שו"ת שיעלה בידו, פותח באקראי באחד העמודים ושואל את השאלה המופיעה שם, הבחור היה נדרש לתת לשאלה מענה הולם.

עוד הוסיף וסיפר החתן באותה פגישה, כי אביו (האחיין של הרב הנ"ל) הוא ניצול שואה, א' מהבודדים שנותרו לפליטה מכל בני המשפחה המורחבת, ומוראות המלחמה השפיעו עליו שהיה לו קושי בשמירת אורח חיים של יהודי שומר תומ"צ. כן ציין, שאביו היה נוכח בעת שהמרצחים ימ"ש לקחו את דודו הרב אל מחנה ההשמדה, ומאורע זה השפיע עליו מאוד. בכך רמז בעדינות שלא כדאי 'לסמוך על שיתוף פעולה' מצד האב, בכל פרטי הטקס הדתי של החתונה.

במקום לעשות את העלייה לתורה בשב"ק, הוקדם ה'אויפרוף' ליום חמישי י"א כסלו. החתן עלה לתורה ברוב עם הדרת מלך, ואח"כ היה סעודה גדולה ועשירה. [מעניין לציין שההשגחה

בראותו את כתב היד של הרבי, על הספר של דודו הי"ד, פניו השתנו ללא הכר, העיניים התלחלו מיידיית ואז הוא פרץ בזעקה רמה ובבכי סוער. בבת אחת חזרו אליו כל הזכרונות, מהרגעים האחרונים בהם ראה את דודו מובל אל מחנה ההשמדה בטרבלינקה, שם נרצח בידי הזדים (לערך) בשנת ה'תש"ב.

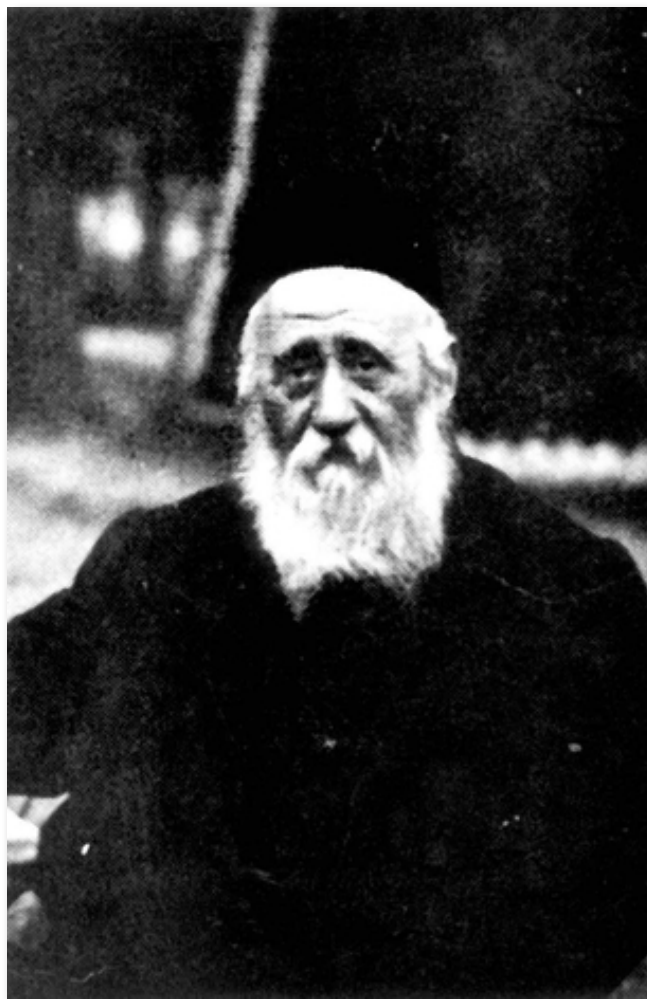
את סידור הקידושין בעת החופה, החל הרמ"ק עם כמה מילים נרגשות. הוא שיתף את הקהל במה שקרה היום, החל מההוראה המפתיעה של הרבי בעת ששהה באהל הק', עד לרגעי התעוררות של אבי החתן לפני זמן לא רב. אחר כך הקריא את מכתב הברכה, באיחולי מזל טוב שקיבלו החתן והכלה מהרבי.

הקהל התרגש מאוד לשמוע על החוט ההיסטורי המחבר יום זה עם שמחת הנישואין של הרבי לפני חמישים וחמש שנים, והמתנה המיוחדת שהרבי קיבל מדודו זקינו של החתן אותה שלח בתור השתתפות בחתונה.

נקודה מעניינת הוסיף הרמ"ק וסיפר על הקשר שבין החתן והכלה. הסבא של הכלה הרה"ג הרב אפרים לייכטונג ז"ל היה רב נכבד מאוד בהונגריה, ובעת שכתב ספר על הפרי מגדים, עיטר אותו עם שני הסכמות. א' ההסכמות היא של סב החתן הרה"ג הרב מיכלזאהן הי"ד.

תוך שהוא מספר על הייחוס הרם של החתן, הוציא הרמ"ק מחיקו את הספר שהורה הרבי לקחת אל החופה, וכך התנהלה החופה המרגשת, סידור קידושין ואמירת הברכות.

הספר 'פינות הבית' הוחזר אל היכל קודשו של הרבי, והוא שוכן שם עד עצם היום הזה.

תמונת פניו של הרה"ג הרב צבי יחזקאל מיכלזאהן ז"ל הי"ד

ז

מנחם שי' גליצענשטיין, הרב ישראל שי' שמאטקין, הרב שמועון שי' לאזאראוו, הרב י"י שי' ש"ט, הרב מ"מ הכהן שי' כאצמאן, הרב ז"י הכהן שי' כ"ץ, הרב מ"מ שי' ש"ט, הר' זעליג הכהן שי' כאצמאן, ובהשתתפות אברכים ותלמידי הישיבה.

והנני לבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שהבית חב"ד יהי תמיד פתוח לכל ויהי בית שימלא הכוונה בכל השלש הענינים דתורה, עבודה, וגמ"ח לנח"ר לכ"ק אדמו"ר שליט"א תכה"י.

משה יהודא בן גאלדע
י' טבת

ואזכיר לטובה ולברכה המנהלת של "הבית חב"ד" זוג' רבקה בת שולע שפרה

[יש לציין כי באותה תקופה דיבר הרבי ריבוי פעמים, על ייסוד בתי חב"ד בכל מקום שהוא, וכן שכל חסיד יהפוך את הבית הפרטי שלו לבית חב"ד, בית של תורה תפילה וצדקה, בית שבו ייערכו התועדויות חסידיות וכו', כפי שנדפס בשיחות ק' של רבינו באותה שנה]

וע"ז הואיל הרבי לענות בכתב ידו הקדושה:

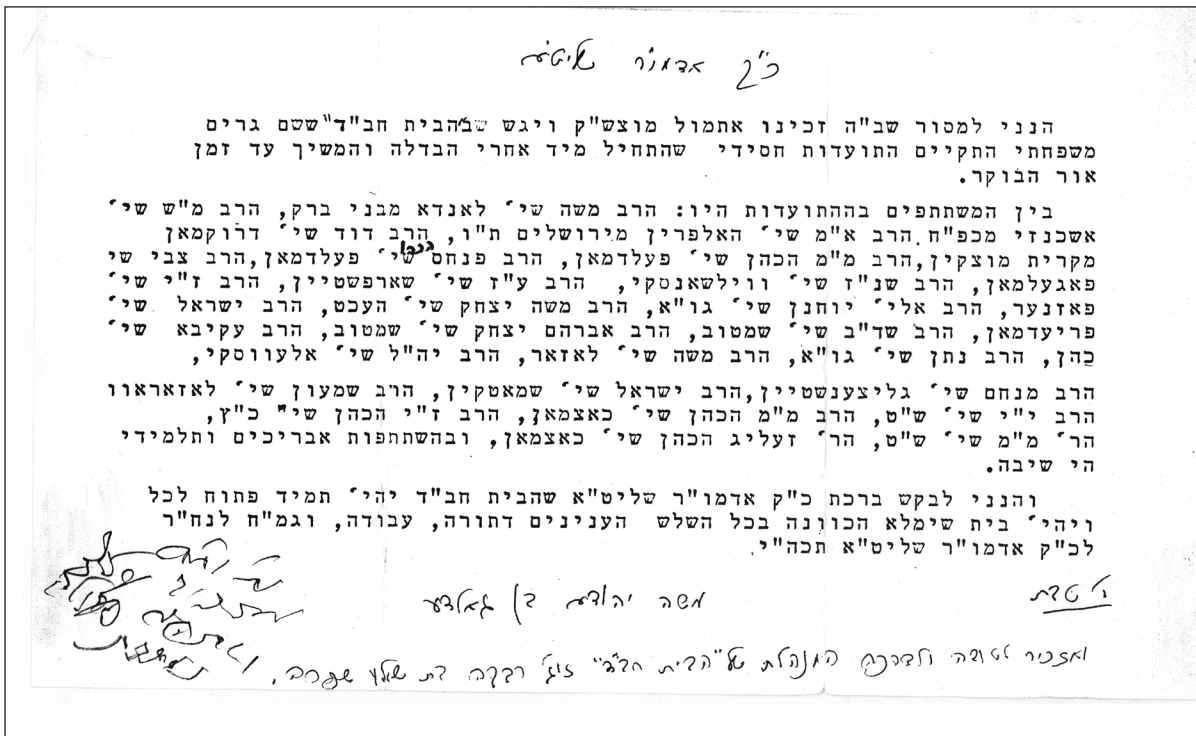
"נת' ות"ח אזכיר עה"צ ושתהא פעולה נמשכת".

בעיצומם של 'שבעת ימי המשתה', לאחר יום הבהיר 'דידן - דהספרים - נצח' ה' טבת ה'תשמ"ז, התקיימה התועדות חסידותית בבית משפחת הורי החתן שיחיו, וכדרכו לדווח על כל דבר אל הרבי ולבקש ברכתו הק', כתב אבי החתן דו"ח על התועדות זו שהתקיימה במוצאי שבת קודש פרשת ויגש, אור לעשרה בטבת ה'תשמ"ז:

כ"ק אדמו"ר שליט"א

הנני למסור שב"ה זכינו אתמול מוצש"ק ויגש שב'הבית חב"ד' ששם גרים משפחתי התקיים התועדות חסידי שהתחיל מיד אחרי הבדלה והמשיך עד זמן אור הבוקר.

בין המשתתפים בהתועדות היו: הרב משה שי' לאנדא מבני ברק, הרב מ"ש שי' אשכנזי מכפ"ח, הרב א"מ שי' האלפרין מירושלים ת"ו, הרב דוד שי' דרוקמאן מקרית מוצקין, הרב מ"מ הכהן שי' פעלדמאן, הרב פנחס הכהן שי' פעלדמאן, הרב צבי שי' פאגעלמאן, הרב שנ"ז שי' ווילשאנסקי, הרב ע"ז שי' שארפשטיין, הרב ז"י שי' פאזנער, הרב אלי' יוחנן שי' גו"א, הרב משה יצחק שי' העכט, הרב ישראל שי' פריעדמאן, הרב שד"ב שי' שמטוב, הרב אברהם יצחק שי' שמטוב, הרב עקיבא שי' כהן, הרב נתן שי' גו"א, הרב משה שי' לאזאר, הרב יה"ל שי' אלעווסקי, הרב

ח

ואבקש באם יש הוראות מכ"ק אדמו"ר שליט"א בכ"ז.

ואבקש ברכה מיוחד לבריאות הנכונה.

הנני לבשר טוב, בהקאנצערט בציריך השתתפו יותר מ1700 איש כ"י, הי' קידוש ליובאוויטש גדול מאוד. כל העיר דיברו שבתוך זמן קצר של כמה שנים לפי"ע הצליח השליח הרמ"מ הכהן שי' ראזנפלד לארגן כינוס כ"כ מפואר ובסדר מופלא זה רק הכוחות של כ"ק אדמו"ר שליט"א. גם השליח החדש מגענפ [ז'נווה] הרמ"מ שי' פעוונזנער הגיע להקאנצערט עם לערך 50 איש כ"י ושומעים שמועות טובות מהצלחתו בהחדשים אחדים שהוא שם, מגיעים לשיעוריו הקבועים יותר [מ]80 איש בכל שבוע והוא עומד בידידות עם הרב שלזינגער שי' ובשאר העסקנים בהעיר.

במאנצסטער השתתפי בהחתונה של מארלא - יפה שהי' ברוב פאר וכו' כן דברתי לכבוד החתן כלה מעניני דיומא. לאחר החתונה וכן למחרת בבוקר הי' לי אסיפה בין .. אודות שיתוף פעולה מתוך שלום ואחדות וביחוד האסיפה בהמלון שלי ביום ד' בבוקר הי' מתוך אחוה והתדברנו להמשיך בכיוון זה במשך הכינוס.

ואבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שאצליח בזה בטוב הנראה והנגלה.

משה יהודא בן גאלדע

בימים אלו נמצאים אנו בעיצומם של ההכנות ל'כינוס השלוחים העולמי' לשנת ה'תשע"ד. בקשר לכך מובא בזה פרסום ראשון של מענה נדיר שקיבל אבי החתן, לקראת נסיעתו לכינוס השלוחים האירופאי הראשון, שהתקיים בעיר מילאנא באיטליה, בחודש אדר א' ה'תשמ"ט.

במכתבו אל הרבי, כותב הרמ"ק:

כ"ק אדמו"ר שליט"א

על פי החלטת הנהלת המל"ח,

הנני מתכוון לנסוע בע"ה מחר יום ה' לפ' תצוה י"א אד"א למילאן. מטרת הנסיעה היא להשתתף בהכינוס השלוחים הא' דשלוחי כ"ק אדמו"ר שליט"א במדינות אירופא, להביא דברי חיזוק עידוד והתעוררות בשם הנהלת המל"ח.

כו"כ מהשלוחים בקשוני שאשתתף בהכינוס כי עי"ז חושבים שזה ישפיע הן על הסדר והן על המשמעת וביחוד אודות רעיונות ותוכניות מכמה מהכינוסים האחרים בהם זכיתי להשתתף.

ואבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לנסיעה בהצלחה בכל הפרטים ובעיקר שיהי' כינוס ממשי עם תוצאות מתוך אהבה אחוה ורעות לתוצאות בפועל ממש בהפצת המועינות לנח"ר רב לכ"ק אדמו"ר שליט"א תכה"י.

ועל זה היו המענות בכתב יד קודשו של הרבי:

כ"ק אדמו"ר שליט"א

עפ"י החלטת הנהלת המל"ח,
 הנני מתכונן לנסוע בע"ה מחר יום ה' לפ" תצוה י"א אד"א
 למילאן. מטרת הנסיעה הוא להשתתף בהכינוס השלוחים הא" דשלוחי
 כ"ק אדמו"ר שליט"א במדינות איוראפא, להביא דברי חיזוק עידוד
 והתעוררות בשם הנהלת המל"ח.
 כו"כ מהשלוחים בקשני שאשתתף בהכינוס כי עי"ז חושבים
 שזה ישפיע הן על הסדר והן על המשמעת וביחוד אודות רעיונות
 ותוכניות מכמה מהכינוסים האחרים בה זכיתי להשתתף.
 ואבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לנסיעה בהצלחה (בכל הפרטים
 ובעיקר שיהי' כינוס ממשי עם הוצאות מתוך אהבה אחוה ורעות
 להוצאות בפועל ממש בהפצת המעיינות לנח"ר רב לכ"ק אדמו"ר
 שליט"א תכה"י.

1
 יעקב דוד
 אדמו"ר שליט"א
 אדמו"ר שליט"א

רבי

אבקש באם יש הוראות מכ"ק אדמו"ר שליט"א בכ"ז.
 ואבקש ברכה מיוחדת לבריאות הנכונה.

הנני לבשר טוב,

בהקאנצערט בציריך השתתפו יותר מ1700 איש כ"י, הי'
 קידוש לויבאוויטש גדול מאוד. כל העיר דיבר שבתוך זמן
 קצר של כמה שנים לפי"ע הצליח השליח הרמ"מ הכהן שי' ראזנפלד
 לארגן כינוס כ"כ מפואר ובסדר מופלא זה' רק הכוחות של כ"ק אדמו"ר
 שליט"א. גם השליח החדש מגענפ הרמ"מ שי' פעוונזנער הגיע
 להקאנצערט עם לערך 50 איש כ"י ושומעים שמועות טובות מהצלחתו
 בהחדשים אחדים שהוא סמימגיעים לשיעוריו הקבועים יותר 80 איש
 בכל שבוע והוא עומד בידידות עם הרב שלזינגער שי' ובשאר העסקנים
 בהעיר.

אדמו"ר שליט"א

במאנצסטער השתתפתי בהחחונה של מארלא-יפה שהי' ברוב פאר וכו'
 כן דברתי לכבוד החתן כלה מעניני דיומא. לאחר החתונה וכן למחרת
 בבוקר הי' לי אסיפה בין שי' ו שי'
 אודות שיתוף פעולה מתוך שלום ואחדות וביחוד האסיפה בהמלון
 שלי ביום ד' בבוקר הי' מתוך אחוה והתדברנו להמשיך בכיוון זה
 במשך הכינוס.
 ואבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שאצליח בזה בסוב הנראה ונגלה.

משה יהודא בן גאלדע

משה יהודא בן גאלדע

ללה"ק - מוגה - נדפסה ב'תורת מנחם-התוועדות' ה'תשמ"ט
 ח"ב עמוד 324 ואילך].

4 - על יד הקטע החמישי, בה מספר על הביקור בציריך, כתב
 הרבי: "ות"ח", וציין את הספרה 4.

5 - בשורה האחרונה בסיום המכתב, בה נכתב 'ואבקש ברכת
 כ"ק אדמו"ר שליט"א שאצליח בזה בטוב הנראה והנגלה' הכניס
 הרבי קו בין המילים 'שאצליח' ו'בזה' וכתב: "רבות" והקיפו
 בעיגול. "בכפליים". "2 וגם 5", ליד ציון הספרה 5. [היינו שהברכה
 היא הצלחה רבה בכפליים, הן במענה 2 והן במענה 5, ובמילא
 הברכה היא שיהיו הצלחות רבות].

1 - על יד הקטע הראשון, בו הוא מדווח על דבר הנסיעה לכינוס
 השלוחים האירופאי הראשון, ציין הרבי את הספרה 1, וכתב:
 "מצו"ב גם שליחות לצדקה שם חמש \$".

2 - על יד הקטע השלישי, בה מבקש שהנסיעה תהיה בהצלחה
 בכל הפרטים, ציין הרבי קו, את הספרה 2, וכתב: "רבה". היינו
 שתהיה הצלחה רבה.

3 - על יד הקטע הרביעי, בה מבקש לדעת באם יש הוראות מכ"ק
 אד"ש בכל זה, כתב הרבי: "כמדובר בש"ק", וציין את הספרה 3.
 [כפי הנראה הכוונה, למה שדובר בעת ההתוועדות של שבת
 קודש פ' תרומה, ו' באדר ראשון ה'תשמ"ט. השיחה בתרגום

ט

להלן צילום המענה, בכתב יד קודשו של הרבי, על גליון המברק
 מד' אייר ה'תשל"ה:

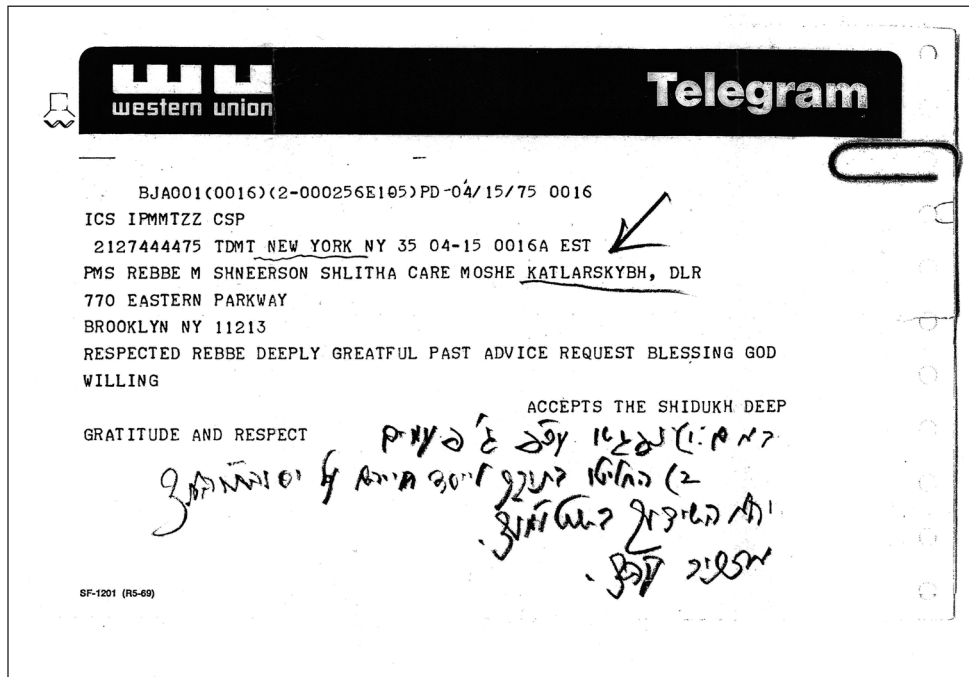
באם: 1) נפגשו עכ"פ ג' פעמים
 2) החליטו בתוקף לייסד חייהם על יסוהתוהמ"צ

יהא השידוך בשטומו"צ.

אזכיר עה"צ.

בת לא' המשפחות שהיו בידידות עם אבי החתן, רצתה לבקש
 את ברכתו של הרבי, לשידוך המוצע לה עב"ג. היא שלחה מברק
 אל הרבי, בו הוסיפה וציינה את שמו של הרמ"ק, בגלל הקשר
 וההיכרות שהיה לו עם המשפחה.

על המברק עצמו סימן הרבי בחץ לכיוון שמו של אבי החתן, וכן
 סימן קו מתחתיו. דהיינו, להעביר לו את המענה על מנת שיעביר
 זאת לבני המשפחה.

;

במענה שיצא מאת רבינו, הקיף את השורה האחרונה מהמילה ברצוננו והלאה, וכתב בכתב יד קודשו:

"א"כ למה להכנס לכ"ז ובניטל וכו', ומסיימים בטוב"

אותו יום שישי היה ה-25 לדצמבר, זאת אומרת שבליילה שלפני הוא 'ניטל'.

כמובן שלאחר תשובתו הברורה של הרבי, לא נסעו החתן והכלה אלא נשארו בניו יורק.

למחרת התברר להם, שמתחוללת סופת שלגים עזה במונטריאול, והשביתו את שדות התעופה. כך שבאם היו נוסעים לא היו מספיקים לחזור לשבת קודש כפי רצונם, להיות בעת ההתוועדות של הרבי. ויהי לפלא.

בדרך כלל היה המנהג, שלאחר אמירת המאמר, היה המזכיר הרב חודקוב ניגש אל הרבי, ומבקש לדעת האם אפשר לערוך שבע ברכות. בשבת זו, מיד כשסיים הרבי את אמירת הדא"ח, הסתובב לעבר הסבא הרצ"י קאטלארסקי, שעמד במקומו הקבוע מאחורי רבינו, תוך שהוא מסמן בידו הק' ואומר: "נו, שבע ברכות...".

שמחת הנישואין של הורי החתן שיחיו, התקיימה ביום כ"ג כסלו ה'תשל"א בניו יורק, היה זה ביום שני בשבוע.

ידידים ובני משפחה, וכן בעה"ב חשובים ממקורבי החתן בעת שבתו בשבת תחכמוני בישיבת תות"ל במונטריאול, הציעו לערוך סעודת שבע ברכות עבורם ביום חמישי בלילה, והתוכנית הייתה שהם יחזרו מיד ביום שישי בבוקר, כדי לשהות בשבת פרשת מקץ - שבת חנוכה בבית חיינו, ולערוך את השבע ברכות בעת ההתוועדות של הרבי.

כמה ימים לפני זה הכניס החתן מכתב שאלה אל הרבי, לדעת אם לקבל את ההצעה ולנסוע אם לאו, וזה תוכן השאלה:

הציעו לי ממונטריאול שאבוא לשם עם ב"ג לחוג ש"ב בליל ה', ואבקש חו"ד כ"ק אד"ש האם לנסוע כיון שהוועטער [מזג האוויר] שם הוא לא בטוב. אבל האווירונים נוסעים. ברצוננו לבוא לכאן על ש"ק בחזרה, לעשות השבע ברכות בעת ההתוועדות של כ"ק אד"ש.

שער חמישי

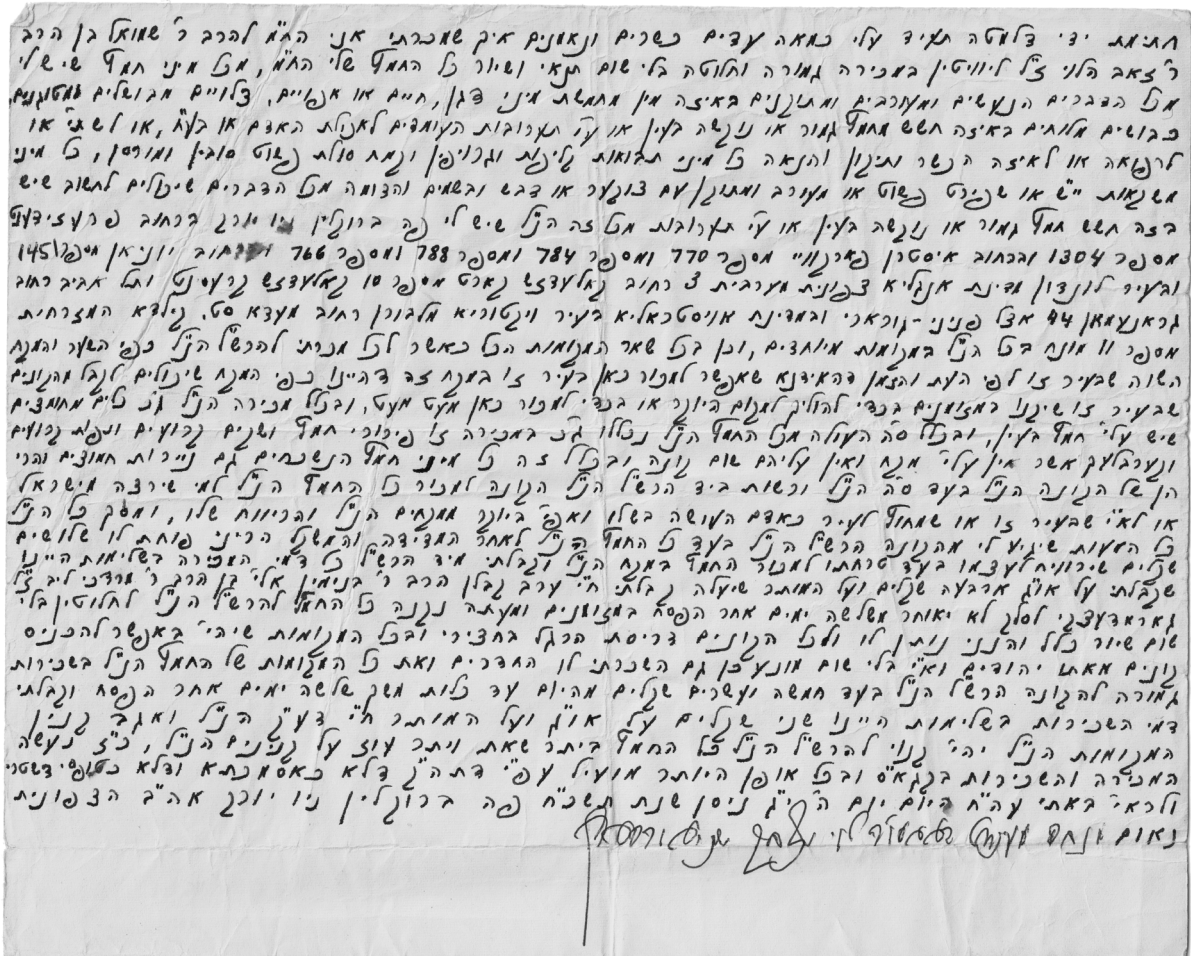
תפילת ערבית בליל י"ד, רשם הרבי בכתב ידו הקדושה את התאריך 'שלשה עשר בניסן'.

סב הכלה, הרה"ח הרה"ת ר' ישראל הלוי לאבקאווסקי שיחי, ראש ישיבת 'חובבי תורה - ליובאוויטשער ישיבה', וחבר הנהלת ישיבת תורת"ל המרכזית בבית חיינו, זכה במשך איזה שנים לכתוב ולהכין את 'שטר המכירה' למכירת חמץ עבור רבינו.

להלן צילום נדיר - בפרסום ראשון - של שטר מ'יום ה' י"ג ניסן שנת תשכ"ח, בכתובת ידו של הסבא, ובחתימת ידו הקדושה של רבינו.

כ"ק אדמו"ר ז"ע היה נוהג למכור חמצו להרב שמואל הלוי לויטין ע"ה, אחריו להרב זלמן שמעון דווארקין ע"ה, ולאחריו להרב ישראל יצחק פיקארסקי. ה'ערב קבלן' היה הרה"ח ר' בנימין אליהו גאראדעצקי ובשנים האחרונות הרה"ח ר' מרדכי הכהן ריבין.

בדרך כלל היה הסדר שהיו רושמים את התאריך י"ג ניסן וברשימות מימי הפסח התרצ"ב בריגא כותב הרבי שיש טעם על זה. אף בשנת ה'תנש"א כאשר התקיימה המכירה אחר

לזכות

החתן הרה"ת יעקב דוד והכלה מרת דבורה לאה שיחיו
קאטלארסקי

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת
יום ב' פ' לך לך, ג' מרחשוון ה'תשע"ד

נדפס ע"י ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' משה יהודא וזוגתו מרת רבקה שיחיו קאטלארסקי
הרה"ת ר' ברוך וזוגתו מרת חנה שיחיו הרין

זקניהם

מרת שולע שפרה שתחי' קיזן

הרה"ת ר' יצחק מאיר וזוגתו מרת רבקה שיחיו הרין
הרה"ת ר' ישראל הלוי וזוגתו מרת פעשא שיחיו לאבקאזוסקי